

Baze podataka o počiniteljima spolnih delikata na štetu djece

Miler, Magdalena

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:158:151501>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Education and Rehabilitation Sciences - Digital Repository](#)

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad
Baze podataka o počiniteljima spolnih delikata na
štetu djece: aktualne prakse i izazovi

Magdalena Miler

Zagreb, rujan 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Diplomski rad

Baze podataka o počiniteljima spolnih delikata na
štetu djece: aktualne prakse i izazovi

Ime i prezime studenta:
Magdalena Miler

Ime i prezime mentora:
Prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin

Zagreb, rujan 2022.

Izjava o autorstvu rada

Potvrđujem da sam osobno napisala rad Baze podataka o počiniteljima spolnih delikata na štetu djece: aktualne prakse i izazovi i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime: Magdalena Miler

Mjesto i datum: Zagreb, rujan 2022.

Naslov rada: Baze podataka o počiniteljima spolnih delikata na štetu djece: aktualne prakse i izazovi

Studentica: Magdalena Miler

Mentor: Prof. dr. sc. Irma Kovčo Vukadin

Studij: Socijalna pedagogija/modul Odrasli

SAŽETAK

Kao odgovor na teški slučaj seksualnog zlostavljanja i ubojstva jedanaestogodišnjeg dječaka, federalno zakonodavstvo Sjedinjenih Američkih Država 1994. godine donosi prvi federalni zakon o registraciji počinitelja seksualnih delikata - *Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Offender Registration Act*. Wetterlingov zakon poslužio je kao temelj za donošenje velikog broja novih zakona i mjera ograničenja usmjerenih na počinitelje seksualnih delikata s ciljem zaštite zajednice te prevencije novih slučajeva seksualne viktimizacije. Takva praksa nije se zadržala samo u SAD-u, već su i brojne druge zapadne zemlje krenule s uvođenjem donekle sličnih politika. Unatoč važnim ciljevima, kritičari registracije počinitelja seksualnih delikata i popratnih mjera ograničenja smatraju da su pretpostavke koje se nalaze u njihovoj podlozi pogrešne te da iz tog razloga one nisu uspješne u prevenciji. Uzevši u obzir i brojne kolateralne posljedice s kojima se registrirane osobe suočavaju, sve veći broj stručnjaka ističe potrebu za provođenjem reformi politika registracije.

Cilj je ovog rada prikaz povijesti razvoja politika registracije seksualnih delikata te opis najvažnijih zakona koji reguliraju proces registracije na globalnoj i regionalnoj razini. Također, u radu se daje prikaz istraživanja uspješnosti politika registracije u prevenciji novih slučajeva seksualne viktimizacije te istraživanja kolateralnih posljedica s kojima se suočavaju registrirane osobe i njihove obitelji, te se zaključno daje prikaz u literaturi najčešće spominjanih prijedloga za reformu postojećih politika.

Ključne riječi: baze podataka, registri, počinitelji spolnih delikata na štetu djece

Title: Child sex offender registries: current practices and challenges

SUMMARY

Responding to a serious case of sexual abuse and murder of an eleven-year-old boy, the US Congress passed the first federal law on the registration of sexual offenders – the Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Offender Registration Act. This law served as the basis for passing a series of new laws and restrictive measures aimed at sexual offenders with the aim of protecting the community and preventing new cases of sexual victimization. These policies are not only typical in the USA, as many western countries also started to introduce somewhat similar laws and policies. Despite their well-intentioned goals, the critics of sex offender registries and restrictive measures believe that they are based on myths and faulty assumptions and that for this reason they are not successful in prevention. Taking into account the numerous collateral consequences that registered offenders face, a growing number of experts emphasize the need for reforms.

The aim of this paper is to present the historical development of sex offender registration policies and to describe the most important registration laws at global and regional level. Attention was also paid to the available research on the effectiveness of registration policies in preventing new cases of sexual victimization and research on the collateral consequences that registered offenders and their families face. The paper is concluded with presenting the most frequently mentioned proposals for reforming the existing registration policies.

Key words: registries, child sex offender

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POVIJEST RAZVOJA ZAKONA O REGISTRACIJI POČINITELJA SEKSUALNIH DELIKATA	3
2.1. Zakoni o seksualnim psihopatima	3
2.2. Suvremeni zakoni o seksualnim prijestupnicima	6
3. AKTUALNE POLITIKE REGISTRIRANJA POČINITELJA SEKSUALNIH DELIKATA U SVIJETU	7
3.1. Zakonski propisi Sjedinjenih Američkih Država	7
3.1.1. Jacob Wetterling Act	7
3.1.2. Megan's Law.....	9
3.1.3. Pam Lychner Act.....	9
3.1.4. Jessica Lunsford Act.....	10
3.1.5. Adam Walsh Act	11
3.2. Mjere registracije i ograničenja koja se nalažu počiniteljima seksualnih delikata u Sjedinjenim Američkim Državama	14
3.2.1. Registracija.....	14
3.2.2. Informiranje javnosti	15
3.2.3. Ograničenja mjesta stanovanja	19
3.3. Kanada.....	20
3.4. Ujedinjeno Kraljevstvo.....	21
3.4.1. Razvoj sustava registracije počinitelja seksualnih delikata u Ujedinjenom Kraljevstvu – <i>Sex Offenders Act</i> iz 1997.....	21
3.4.2. Sarah's Law.....	22
3.4.3. Child Sexual Offender Disclosure Scheme	23
3.5. Australija	24
3.6. Zemlje Europske Unije.....	25
3.6.1. Hrvatska.....	33
4. IZAZOVI	35
4.1. Istraživanja recidivizma registriranih počinitelja	35
4.2. Istraživanja kolateralnih posljedica	36
4.2.1. Mjesto za život	37
4.2.2. Zaposlenje	38
4.2.3. Psihosocijalne posljedice i stigmatizacija.....	40
4.2.4. Uznemiravanje i vigilantizam.....	41
5. ALTERNATIVE TRENUTNIM POLITIKAMA U SAD-u I PRIJEDLOZI ZA REFORMU	

6. ZAKLJUČAK	48
7. LITERATURA	49
8. PRILOZI	60
<i>Prilog 1: Popis tablica</i>	60
<i>Prilog 2: Popis slika</i>	60

1. UVOD

Iako korijeni zakonske regulacije seksualnog ponašanja sežu još u antička vremena, suvremeni zakoni usmjereni na počinitelje seksualnih delikata kakve poznajemo danas, s razvojem su počeli 90-ih godina 20. stoljeća u Sjedinjenim Američkim Državama. Doneseni s ciljem zaštite članova zajednice od seksualne viktimizacije, takvi su zakoni prvotno uveli registre počinitelja seksualnih delikata te obvezali osobe osuđene zbog kaznenih djela seksualne prirode na dijeljenje osobnih informacija s nadležnim autoritetima koji te informacije zatim pohranjuju u centralizirane baze podataka. Od novouvedenih registara počinitelja očekivalo se da će svoj cilj zaštite zajednice ostvariti olakšavanjem policijskih istraga novih seksualnih delikata zbog mogućnosti pružanja informacija o ranije osuđivanim počiniteljima na tom području te odvrćanjem potencijalnih počinitelja od počinjenja kaznenog djela zbog straha od registracije ili uhićenja. Prolaskom vremena, u SAD-u donose se novi zakoni koji uz postojeću obvezu registracije uvode i mjere obavještanja zajednice o identitetima registriranih počinitelja te ograničenja dozvoljenog mjesta stanovanja za počinitelje seksualnih delikata.

Nedugo nakon uvođenja prvog suvremenog zakona o registraciji u SAD-u i druge zapadne zemlje u određenoj mjeri slijede njihov primjer. Ujedinjeno Kraljevstvo, Kanada, Australija te određeni broj zemalja članica Europske unije uvode registre počinitelja seksualnih delikata, međutim obilježja njihovih i zakonodavstva SAD-a značajno se razlikuju. Unatoč čestim pritiscima javnosti, većina navedenih zemalja svoje registre nije otvorila za javnost niti je uvela drastične mjere ograničenja kakvima su podložni počinitelji u SAD-u. S druge strane, ono što je značajnom broju zakona o registraciji počinitelja zajedničko jest činjenica da se radi o memorijskim zakonima. Točnije, ti su zakoni doneseni u čast žrtvama okrutnih i tragičnih slučajeva seksualnog zlostavljanja koji su najčešće bili i detaljno medijski popraćeni te su izazvali značajne reakcije javnosti.

Unatoč važnim i hvale vrijednim ciljevima zakona o registraciji i dodatnih mjera ograničenja, kritičari smatraju da je zbog pogrešnih pretpostavki koje se nalaze u njihovoj podlozi, većini takvih zakona potrebna reforma. Istraživanja koja ispituju utjecaj zakona o registraciji na recidivizam registriranih počinitelja te kolateralne posljedice s kojima se počinitelji susreću upućuju nas na potrebu za preispitivanjem trenutnih politika registracije te traženjem novih, učinkovitijih rješenja.

Cilj ovoga rada stjecanje je uvida u razvoj i značajke postojećih baza podataka o počiniteljima seksualnih delikata na štetu djece na globalnoj i regionalnoj razini kao i identificiranje aktualnih izazova u njihovoj primjeni te ulozu u prevenciji seksualne viktimizacije djece.

2. POVIJEST RAZVOJA ZAKONA O REGISTRACIJI POČINITELJA SEKSUALNIH DELIKATA

Definicija seksualnog ponašanja koje se smatra „normalnim“, ili suprotno tomu „devijantnim“, socijalni je konstrukt koji se neprestano mijenja. Shodno tome, s vremenom su se mijenjala ponašanja koja su smatrana seksualnim deliktima, mijenjali su se načini regulacije takvih ponašanja, ali i stavovi društva prema počiniteljima seksualnih delikata (Jenkins, 1998; prema Terry i Ackerman, 2009a). Unatoč povijesnim promjenama u načinima regulacije seksualnih ponašanja, Thomas (2005) navodi kako se u društvenom odgovoru na seksualne delikte uvijek zadržala potreba za identifikacijom, označavanjem i reguliranjem „opasnih“ osoba, odnosno počinitelja tih delikata.

Zakonska regulacija seksualnog ponašanja svoje korijene ima još u antičkim vremenima, iako su tada mnoga seksualna ponašanja, poput primjerice intergeneracijskih seksualnih veza, bila prihvatljiva. Dolaskom srednjeg vijeka, dolazi i do značajnih promjena u moralnom shvaćanju svrhe spolnog ponašanja pa se tako i njegova regulacija postrožava (Terry i Ackerman, 2009a). Do 19. stoljeća, zakoni kojima se reguliralo seksualno ponašanje uglavnom su bili mješavina običajnog, statutarnog i crkvenog prava (Thomas, 2005).

2.1. Zakoni o seksualnim psihopatima

Kao što je najčešće slučaj i s modernim zakonima koji se odnose na seksualne prijestupnike, i njihove su preteče bile donesene kao odgovor na teške i visoko medijski popraćene slučajeve seksualnog zlostavljanja djece (Lave, 2009; Terry i Ackerman 2009a). U zajednicama gdje se više takvih medijski popraćenih slučajeva dogodi u kraćem vremenu dolazi do moralne panike koju Cohen (1972; prema Maguire i Singer, 2010) opisuje kao situaciju u kojoj grupe koje imaju socijalnu, političku ili ekonomsku moć šire uvjerenje kako određene subgrupe ugrožavaju uspostavljene socijalne norme i društvene vrijednosti. Medijsko izvještavanje o takvim slučajevima najčešće prati poruka kako je učestalost seksualnih delikata u porastu i kako je nužno učiniti nešto čime će se zaštititi žene i djeca (Horowitz, 2017; prema Maguire i Singer, 2010).

Takav slijed događaja 1930-ih u SAD-u potaknuo je uvođenje prvih zakona o seksualnim psihopatima. Savezna država Michigan 1935. godine prva je donijela zakon koji je obvezivao suca da prije donošenja presude osobi optuženoj za seksualni delikt provede temeljitu procjenu radi li se o seksualnom psihopatu koji ugrožava sigurnost zajednice. Zajedno sa sućem,

procjenu su provodila dva liječnika, uključujući jednog psihijatra. Ukoliko je procjenom zaključeno da se radi o osobi koja je seksualni psihopat i koja ugrožava sigurnost zajednice, sud je donosio odluku o upućivanju te osobe u zdravstvenu instituciju u kojoj se zadržava sve dok ne prestane predstavljati opasnost zajednici. Do 1967. godine, 26 saveznih država te District of Columbia uvode slične zakone (Lave, 2009).

U godinama koje su slijedile, javljalo se sve više kritičara novouvedenih zakona. Dio kritika odnosio se na način na koji su sami zakoni bili implementirani, točnije na to koga se sve proglašavalo seksualnim psihopatom te kako ih se u institucijama tretiralo. Drugi dio kritika propitivao je premisu koja se nalazila u podlozi zakona, a to je premisa koja kaže: jednom seksualni prijestupnik, uvijek seksualni prijestupnik (Lave, 2009).

U svom izvješću *The Habitual Sex Offender*, Tappan (1950) navodi 10 primarnih zabluda vezanih uz seksualne prijestupnike na kojima se temelje tadašnji zakoni o seksualnim psihopatima:

1) Većina seksualnih prijestupnika su i ubojice

Kao kritiku ove zablude, Tappan navodi rezultate Sutherlandova (1950; prema Tappan, 1950) istraživanja koji su pokazali da su počinitelji ubojstava žena češće članovi obitelji i bliski poznanici nego nepoznati seksualni prijestupnici.

2) Seksualni prijestupnici najčešće su recidivisti

Tappan svoju kritiku ove zablude potkrepljuje statističkim podacima koji pokazuju kako počinitelji seksualnih delikata imaju jednu od najnižih stopa recidivizma. Konkretno, navodi podatak da je samo 7% počinitelja osuđenih za teški zločin seksualne prirode ponovno uhićeno zbog seksualnog delikta.

3) Ponašanje seksualnih prijestupnika s vremenom eskalira u teže oblike seksualnih delikata

U odnosu na ovu zabludu, Tappan navodi da među psihijatrima postoji konsenzus o tome kako seksualni prijestupnici najčešće ustraju u jednom obliku ponašanja u kojem pronalaze zadovoljstvo (npr. egzibicionizam), a takvo stajalište psihijatara potvrđuju i statistike kriminaliteta. U nekim slučajevima dolazi do eskalacije u ozbiljnosti delikata, međutim, nema dokaza da se to događa češće kod seksualnih prijestupnika nego kod počinitelja drugih tipova kaznenih djela.

4) Moguće je predvidjeti razinu opasnosti za počinjenje teških kaznenih djela

Uvođenje novih zakona o seksualnim psihopatima potaknulo je kod građana i političara visoka očekivanja od psihijataru u predviđanju vjerojatnosti recidiva kod svakog pojedinog počinitelja. Međutim, Tappan navodi kako među 75 psihijataru s kojima je radio na svom izvješću postoji konsenzus o nemogućnosti preciznog predviđanja vjerojatnosti recidiva u tom vremenu.

5) „Seksualna psihopatija“ klinički je entitet

Među tadašnjim psihijatrima postojalo je značajno neslaganje oko značenja pojma „seksualni psihopat“. Seksualni prijestupnici koji su bili okarakterizirani kao seksualni psihopati i temeljem toga upućeni na liječenje uvelike su se razlikovali prema svojim obilježjima. Dakle, nije postojala jasna definicija seksualne psihopatije, niti su postojali jasni kriteriji temeljem kojih se procjenjivalo tko je seksualni psihopat, a tko ne.

6) Seksualni prijestupnici imaju pretjerano izražene seksualne nagone

Tappan navodi kako do devijantnog seksualnog ponašanja rijetko dolazi isključivo zbog izraženih nagona koje je teško kontrolirati kako impliciraju tada često primjenjivani tretmani poput kastracije i sterilizacije.

7) Učinkovite metode tretmana seksualnih prijestupnika postoje i primjenjuju se

U usporedbi s drugim tipovima počinitelja, razvoj tretmana seksualnih prijestupnika u značajnom je zaostatku. Seksualni prijestupnici koji su okarakterizirani kao seksualni psihopati zatvoreni su u mentalnim ustanovama u kojima se ne provode tretmanski programi.

8) Novouvedeni zakoni o seksualnim psihopatima učinkoviti su u identifikaciji i „onesposobljavanju“ teških seksualnih prijestupnika

Ovoj tvrdnji Tappan oponira podacima koji pokazuju kako se zakoni o seksualnim psihopatima zapravo češće primjenjuju u manje ozbiljnim slučajevima (primjerice protiv homoseksualaca) te kod slučajeva u kojima nema dovoljno dokaza za donošenje presude iako su prvenstveno bili namijenjeni smanjenju broja ozbiljnih i brutalnih seksualnih prijestupnika na ulicama.

9) Smještanje seksualnih psihopata u psihijatrijske bolnice na neodređeno vrijeme slično je postupanju s neubrojivim osobama, stoga se u takvom postupanju ne krše ljudska prava niti zakonitost postupka

Tappan navodi kako postupak zatvaranja seksualnih psihopata u psihijatrijske bolnice na neodređeno vrijeme zapravo krši njihova ljudska prava i zanemaruje elemente zakonitosti postupanja jer se počinitelje seksualnih delikata na koje se novodoneseni zakoni odnose ne može uspoređivati s neubrojivim osobama za koje vrijede druga načela pravnog postupanja.

10) Za rješavanje problema seksualnih prijestupnika dovoljno je samo donijeti nove zakone koji se odnose na njih

Vežano uz ovu tvrdnju, Tappan navodi kako je vrijeme pokazalo stvarnu učinkovitost zakona o seksualnim psihopatima. Jedina svrha koju su zakoni ispunili jest zadovoljavanje zahtjeva javnosti kojoj je bilo važno da se „nešto učini“.

Slijedom navedenih kritika, Grupa za unapređenje psihijatrije 1977. godine dolazi do zaključka kako zakoni o seksualnim psihopatima nisu ispunili svoje ciljeve te u razdoblju do 1990-ih većina saveznih država prestaje s njihovom primjenom, dok je 13 saveznih država nastavlja (Lave, 2009).

2.2. Suvremeni zakoni o seksualnim prijestupnicima

U literaturi se početak razvoja suvremenih zakona o regulaciji počinitelja seksualnih delikata povezuje s uvođenjem *Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Offender Registration Act-a* iz 1994. godine u Sjedinjenim Američkim Državama. Nakon uvođenja navedenog zakona, krajem 20. i početkom 21. stoljeća neke zapadne zemlje u određenoj mjeri slijede primjer SAD-a i uvode svoje verzije zakona o regulaciji seksualnih prijestupnika (Newburn, 2011). Jedna od najčešćih mjera koja se takvim zakonima uvodi jest razvoj registara počinitelja seksualnih delikata. Točnije, zakoni počinitelje osuđene zbog kaznenih djela seksualne prirode obvezuju na davanje osobnih podataka određenim nadležnim tijelima, a ti se podaci zatim spremaju i čuvaju u centraliziranim bazama podataka koje se koriste za nadzor registriranih počinitelja, ali i za pomoć u rješavanju novih slučajeva seksualnog nasilja (Vess, Day, Powell i Graffam, 2011). Iako su mnoge zemlje svoje zakone uvele potaknute primjerom SAD-a, oni se u značajnoj mjeri razlikuju s obzirom na trajanje registracije, dijeljenje informacija iz registara s javnošću i dodatne restriktivne mjere koje se primjenjuju uz registraciju (Newburn, 2011).

3. AKTUALNE POLITIKE REGISTRIRANJA POČINITELJA SEKSUALNIH DELIKATA U SVIJETU

3.1. Zakonski propisi Sjedinjenih Američkih Država

Tijekom 1990-ih godina, U Sjedinjenim Američkim državama na neki se način ponavlja ranije opisani slijed događaja iz 1930-ih. Nekoliko teških i visoko medijski popraćenih slučajeva seksualnog zlostavljanja i ubojstava djece dovode do moralne panike među građanima, na što vlasti odgovaraju donošenjem novih zakona i politika (Wright, 2009). Zakoni čija je svrha zaštititi zajednicu od počinitelja seksualnih delikata kod kojih postoji vjerojatnost recidiva, a koji su doneseni nakon tragičnih otmica, seksualnog zlostavljanja i ubojstava djece poznati su i kao „memorijalni zakoni“. Najutjecajniji memorijalni zakoni koji su u SAD-u doneseni na federalnoj razini su: *Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Predator Program* iz 1994. godine, *Meghan's Law* iz 1996. godine te *Adam Walsh Child Protection and Safety Act* iz 2006. godine. Navedeni zakoni saveznom državama donose osnovni set politika za reguliranje počinitelja seksualnih delikata dok pojedine savezne države i lokalne jurisdikcije uvode i dodatne propise kojima dodatno štite svoju zajednicu od počinitelja (Terry i Ackerman, 2009a).

3.1.1. Jacob Wetterling Act

Jedanaestogodišnji Jacob Wetterling otet je 1989. blizu svog doma u saveznoj državi Minnesoti dok se vozio na biciklu. Njegov brat i prijatelj, koji su u trenutku otmice bili s njim, svjedoče da ga je oteo maskirani naoružani muškarac (Zero Abuse Project, n.d.). Policija Jacobovo tijelo pronalazi 27 godina kasnije, kada je počinitelj priznao da ga je seksualno zlostavljao, a nakon toga i ubio („Minnesota Man Describes Killing 11-year-old Jacob Wetterling“, 2016).

Jacobova majka, Patty Wetterling, 1990. osniva volontersku organizaciju „*Jacob Wetterling Foundation*“ koja je bila posvećena prevenciji otmica djece te pomaganju obiteljima žrtava. Osim toga, Patty Wetterling zalagala se za donošenje zakona koji bi sve savezne države obvezao na razvoj registara počinitelja seksualnih delikata na štetu djece (Lewis, 1996).

Kongres 1994. godine donosi zakon nazvan po Jacobu - *Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Offender Registration Act* koji je poznat i kao *Jacob Wetterling Act*. Zakon sadrži minimalne standarde za razvoj programa registracije počinitelja seksualnih

delikata te savezne države obvezuje na sljedeće (The National Criminal Justice Association, 1997):

- 1) Kreiranje sustava registracije koji će razlikovati dvije kategorije počinitelja – počinitelji kaznenih djela seksualne prirode i seksualno nasilni predatori
- 2) Osnivanje stručne komisije koja će suca savjetovati o kategoriziranju počinitelja kao nasilnih predatora
- 3) Odabir organizacije koja će prikupljati, provjeravati i održavati ažurnima podatke u registrima
- 4) Razmjenu podataka s drugim saveznim državama u slučajevima preseljenja počinitelja.

Nakon izvršenja zatvorske kazne, ili prilikom uvjetnog otpusta, svaka osoba osuđena za kazneno djelo seksualne prirode na štetu djeteta ili nasilno kazneno djelo seksualne prirode bila je dužna javiti se nadležnim tijelima kako bi bila uvedena u registar počinitelja (Chamberlin i Locke, 2007). Počinitelji koji su bili osuđeni za kaznena djela na štetu djece ili nasilna kaznena djela seksualne prirode obvezni su javljati se nadležnim tijelima jednom godišnje te se u registru zadržavaju 10 godina. Druga kategorija počinitelja, seksualno nasilni predatori, bila je podložna strožim pravilima registracije – nadležna tijela obvezni su obavještavati o svojoj adresi svakih 90 dana te se u registru zadržavaju do kraja života ili dok sud ne odredi da više nisu klasificirani kao predatori (The National Criminal Justice Association, 1997). Odluku o prekidu klasifikacije sud donosi kada stručna komisija procijeni da osoba više ne pati od mentalnog poremećaja ili poremećaja osobnosti koji povećavaju vjerojatnost seksualno nasilnog ponašanja (Lewis, 1996).

Osim obveze registracije, Zakon je državama dao ovlasti za javno objavljivanje podataka o registriranim počiniteljima u slučajevima kada je, po njihovoj procjeni, obavještavanje zajednice o prisutnosti počinitelja seksualnih delikata nužno za zaštitu sigurnosti te zajednice (Human Rights Watch, 2007).

Nakon donošenja Zakona, saveznim državama dan je rok od dvije godine u kojem moraju ispuniti zakonom propisane obveze, u protivnom gube pravo na 10% sredstava dobivenih iz saveznog proračuna. Obzirom na to da su sve države do 1996. godine ispunile svoje obveze, kazne se nisu morale primjenjivati (Chamberlin i Locke, 2007).

3.1.2. Megan's Law

Iste godine kada je Jacob Wetterling Act donesen na federalnoj razini, događa se još jedan zločin koji će potaknuti promjene u zakonodavstvu koje se odnosi na registraciju počinitelja seksualnih delikata. U srpnju 1994. godine, u blizini svog doma u saveznoj državi New Jersey, ubijena je sedmogodišnja djevojčica Megan Kanka. Megan je prvo seksualno zlostavljao, a zatim i ubio njen susjed, već ranije osuđivan za seksualne delikte na štetu djece (Brooks, 1996). Maureen Kanka, Meganina majka, tada kreće u borbu za poticanje promjena u zakonu, tvrdeći da sama registracija uvedena *Wetterling Act*-om nije dovoljna za zaštitu zajednice te da bi tragedija bila spriječena da je zajednica bila obaviještena o tome da u njihovom susjedstvu živi seksualni prijestupnik (Terry i Ackerman, 2009a).

U listopadu iste godine, savezna država New Jersey uvodi *Megan's Law*, a dvije godine kasnije, 1996. on je uveden na federalnoj razini kao dopuna *Jacob Wetterling Act-a* (Brooks, 1996; Zgoba, Jennings i Salerno, 2018).

Meghan's Law izmjenjuje *Jacob Wetterling Act* na dva načina – iz zakona je uklonjen zahtjev za čuvanjem podataka prikupljenih u okviru registracijskih programa kao privatnih informacija te je uvedena obveza dijeljenja relevantnih informacija iz registara počinitelja koje će doprinijeti zaštiti javnosti. U završnom izdanju smjernica za uvođenje zakona na federalnoj razini iz 1997. godine, definirano je kako se obvezno dijeljenje informacija odnosi na počinitelje koji su registrirani zbog počinjenja seksualnog kaznenog djela na štetu djeteta te na počinitelje nasilnih kaznenih djela seksualne prirode (Locke i Chamberlin, 2007).

Obzirom na to da je *Megan's Law* savezним državama i dalje dopuštao određenu razinu diskrecije u donošenju odluka o tome u kojim situacijama je dijeljenje informacija iz registara nužno, s vremenom se razvijaju sve veće razlike u postupcima obavještavanja javnosti među savezним državama. Potaknuto tim različitostima, federalno zakonodavstvo u budućnosti će donijeti nove propise kojima će nastojati ujednačiti procedure registracije i informiranja javnosti među savezним državama (The National Criminal Justice Association, 1997; Zgoba i sur., 2018).

3.1.3. Pam Lychner Act

Prvi zakon kojim su Sjedinjene Američke Države nastojale riješiti problem neujednačenosti propisa koji se odnose na registraciju i informiranje javnosti o seksualnim prijestupnicima u savezним državama bio je *Pam Lychner Sexual Offender Tracking and Identification Act* iz

1996. godine. Taj je zakon donesen kao još jedan amandman Wetterlingova zakona, a obvezao je FBI na uspostavu nacionalne baze podataka seksualnih prijestupnika koji su počinili kazneno djelo na štetu djeteta ili nasilno kazneno djelo seksualne prirode (Terry i Ackerman, 2009a; Crime Victims Center, 1996). Osim uspostave nacionalnog registra *National Sex Offender Registry* (NSOR), *Lychner Act* obvezuje seksualne prijestupnike koji žive u savezima država unutar kojih još nisu uspostavljeni registri koji zadovoljavaju minimalne standarde da FBI-ju dostave podatke o svojoj adresi, otiske prstiju te fotografiju. Također, *Lychner Act* postrožava uvjete registracije prvotno propisane *Jacob Wetterling Act*-om – uvodi doživotnu registraciju za nasilne počinitelje i recidiviste (The National Criminal Justice Association, 1997).

3.1.4. Jessica Lunsford Act

U saveznoj državi Floridi, 2005. godine na snagu je donesen *Jessica Lunsford Act* čije su varijacije u godinama koje su slijedile donesene i u velikom broju drugih saveznih država (Langan i sur., 2003; prema Dierenfeldt i Carson, 2017). Donošenje zakona bilo je potaknuto slučajem u kojem je Jessicu Lunsford, devetogodišnju djevojčicu, seksualno zlostavljao, a potom i ubio ranije osuđivani seksualni prijestupnik koji je živio u njenom susjedstvu (Mohan, 2007). S ciljem dodatne zaštite zajednice od seksualnih prijestupnika, Florida u svoje zakonodavstvo uvodi promjene iz kojih se kao najznačajnije izdvajaju uvođenje minimalne kazne zatvora od 25 godina te doživotno GPS praćenje za odrasle osobe koje su osuđene za seksualno zlostavljanje djeteta mlađeg od 12 godina (Nieto i Jung, 2006; Volusia Sheriff, 2022).

Potaknuta promjenama koje su u Floridi donesene *Jessica's Act*-om, savezna država Kalifornija 2006. godine donosi svoju verziju tog zakona: *Sexual Predator Punishment and Control Act: Jessica's Law* (the "SPPCA"). Ono po čemu je kalifornijska verzija tog zakona bila značajna jest uvođenje restrikcija koje su osuđenim počiniteljima seksualnih delikata ograničavale mjesta gdje smiju stanovati. Konkretno, njima je tada zakonom zabranjeno stanovati u krugu 2000 stopa (približno 610 metara) od škola, parkova i mjesta gdje se djeca redovno okupljaju (Dacey, 2007). Takvim restrikcijama u gradovima stvarale su se „predator free“ zone s pretpostavkom da ukoliko seksualni prijestupnici nisu u mogućnosti stanovati u blizini potencijalnih žrtvi, smanjit će se vjerojatnost njihova recidiva (Singleton, 2006; prema Wright, 2008).

3.1.5. Adam Walsh Act

Usljedi zabrinutosti Kongresa Sjedinjenih Američkih Država oko razlika u procesima i kriterijima registracije u saveznoj državi te rupa u zakonu koje su u nekim slučajevima omogućavale izbjegavanje registracije, 2006. godine donesen je zakon *Adam Walsh Child Protection and Safety Act* kojim se nastojao uspostaviti sveobuhvatan nacionalni sustav registracije počinitelja seksualnih delikata (Logan, 2010). Zakon je ime dobio po šestogodišnjem dječaku, Adamu Walshu, koji je 1981. godine otet i ubijen, a čiji su roditelji u godinama nakon otmice i smrti sina postali zagovornici dječjih prava te strožeg kažnjavanja počinitelja kaznenih djela na štetu djece (Farley, 2008).

S ciljem zaštite djece i javnosti od počinitelja seksualnih delikata, *Adam Walsh Act* (AWA) uvodi brojne promjene u zakonodavstvo saveznih država, no u kontekstu registracije počinitelja kao najvažniji izdvaja se prvi dio zakona poznat i kao *Sex Offender Registration and Notification Act* (SORNA) (Logan, 2008).

Obzirom na ranije spomenutu potrebu za standardizacijom kriterija i procesa registracije počinitelja seksualnih delikata u svim saveznoj državi, SORNA uvodi nove smjernice koje zamjenjuju one uvedene Wetterlingovim zakonom i njegovim amandmanima (Zgoba, Miner, Levenson, Knight, Letourneau i Thornton, 2016). Novim minimalnim standardima za registre počinitelja seksualnih delikata kojima se savezne države moraju prilagoditi uvodi se registracija na temelju klasifikacije počinitelja u tri kategorije (McPherson, 2007). Počinitelje se u kategorije svrstava s obzirom na težinu i broj počinjenih kaznenih djela, a svaka kategorija razlikuje se u odnosu na duljinu trajanja registracije, učestalost obveze potvrđivanja adrese stanovanja te količinu informacija o počinitelju koje se dijele s javnosti (Zgoba i sur., 2016). Značajke kaznenih djela temeljem kojih se počinitelje klasificira u razine I – III te restrikcije koje su karakteristične za pojedinu razinu prikazane su u Tablici 1.

Tablica 1. Klasifikacija počinitelja seksualnih delikata prema SORNI (McPherson, 2007)

Klasifikacija	Kazneno djelo	Restrikcije
Počinitelj razine I	Razina obuhvaća „najlakše“ oblike seksualnih delikata, odnosno sve one koji ne pripadaju strožim Razinama II i III, kako bi svi počinitelji	Počinitelji u sustavu registracije ostaju 15 godina, a podatke nadležnim tijelima potvrđuju jednom godišnje.

	seksualnih delikata bili obuhvaćeni nekom razinom restrikcija.	
Počinitelj razine II	Kaznena djela koja obuhvaćaju seksualno zlostavljanje maloljetnika, uključivanje maloljetnika u prostituciju, proizvodnju i distribuciju dječje pornografije. Pod razinu II klasificiraju se i recidivisti koji su prvotno bili kategorizirani kao Razina I.	Počinitelji u sustavu registracije ostaju 25 godina, a podatke nadležnim tijelima potvrđuju svakih 6 mjeseci.
Počinitelj razine III	Obuhvaća kaznena djela s kaznom zatvora od najmanje godinu dana, a to su generalno – silovanje, spolni odnos bez pristanka, seksualno zlostavljanje djeteta mlađeg od 12 godina te otmica maloljetne osobe (koja nije dijete počinitelja). Pod razinu III klasificiraju se i recidivisti koji su prvotno bili kategorizirani kao Razina II.	Počinitelji u sustavu registracije ostaju doživotno, a podatke nadležnim tijelima potvrđuju svaka 3 mjeseca.

Osim klasifikacije počinitelja, AWA uvodi i nekoliko drugih značajnih odredbi. Kao jedna od najkontroverznijih promjena uvodi se obvezna registracija maloljetnih osoba koja u dotadašnjim Wetterlingovim zakonom nije bila obvezna, odnosno svaka je savezna država donosila odluku o tome hoće li u svoje registre uključivati i maloljetnike (Wright, 2008). AWA obvezuje sve savezne države na registraciju maloljetnih počinitelja seksualnih delikata u slučajevima kada im se sudi kao odraslim osobama, ali i maloljetnicima koji su osuđeni na sudu

za maloljetnike (*juvenile court*) ukoliko su u trenutku počinjenja djela imali 14 ili više godina, djelo je usporedivo s nasilnim kaznenim djelima seksualne prirode u zakonodavstvima pojedinih država ili je žrtva djeteta mlađe od 12 godina (McPherson, 2007).

Kao što je slučaj bio i s prijašnjim zakonima koji se donose na federalnoj razini, SORNA predstavlja minimalne standarde koje savezne države trebaju implementirati u svoje zakonodavstvo, a ukoliko to ne učine u propisanom roku, gube dio sredstava iz saveznog proračuna (McPherson, 2016). Unatoč posljedicama u vidu gubitka sredstava, prema izvješću SMART-a (*Office for Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking*) iz siječnja 2022. godine, minimalne SORNA standarde zadovoljava 158 jurisdikcija – 18 saveznih država, 136 plemena i 4 teritorija (Office for Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking [SMART], 2022).

Tablica 2 sažeti je prikaz slijeda donošenja najistaknutijih federalnih zakona o registraciji i kontroli počinitelja seksualnih delikata u SAD-u te njihovih najznačajnijih obilježja.

Tablica 2. Najutjecajniji zakoni i politike registracije i nadzora počinitelja seksualnih delikata u SAD-u (Terry i Ackerman, 2009a)

Ime zakona	Kratki opis
Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Predator Program (1994)	Prvi zakon donesen na federalnoj razini koji obvezuje savezne države na razvoj registra počinitelja seksualnih delikata na štetu djece.
Meghan's Law (1996)	Dodatak Wetterlingovom zakonu kojim se uvodi obavještavanje zajednice o prisutnosti seksualnih prijestupnika.
Pam Lychner Sexual Offender Tracking and Identification Act (1996)	Dodatak Wetterlingovom zakonu kojim se uspostavlja nacionalna baza podataka počinitelja seksualnih delikata pri FBI-ju kojom se prate kretanja počinitelja osuđenih za nasilna kaznena djela seksualne prirode te počinitelja seksualnih delikata na štetu djece.
Jessica Lunsford Act (2005)	Zakon prvotno donesen u saveznoj državi Floridi, no kasnije prihvaćen i u drugim savezним državama, kojim se uvodi GPS praćenje počinitelja seksualnih delikata te se u nekim državama uvode restrikcije u odnosu na mjesta stanovanja.

Adam Walsh Child Protection and Safety Act (2006)	Jedan od najopsežnijih zakona koji se odnosi na nadzor i regulaciju počinitelja seksualnih delikata – postavlja nove minimalne standarde za registraciju počinitelja te obavještavanje javnosti.
---	--

3.2. Mjere registracije i ograničenja koja se nalažu počiniteljima seksualnih delikata u Sjedinjenim Američkim Državama

3.2.1. Registracija

Kao što je u ranijem pregledu zakonske regulacije počinitelja seksualnih delikata u SAD-u prikazano, uvođenjem Wetterlingova zakona iz 1994. na federalnoj se razini uvodi obveza razvoja i implementacije sustava za registraciju i praćenje adresa stanovanja osuđenih počinitelja seksualnih delikata (Zgoba i sur., 2016) s dva primarna cilja:

- a) *Pomoć provoditeljima zakona u praćenju kretanja postojećih počinitelja te istraživanju novih seksualnih delikata.*

Detaljne informacije koje registri sadržavaju o ranije osuđivanim počiniteljima seksualnih delikata pomoći će policijskim službenicima u istraživanju novih kaznenih djela te identifikaciji potencijalno sumnjivih osoba.

- b) *Odvraćanje pojedinaca od počinjenja seksualnih delikata.*

Registrirani počinitelji rjeđe će recidivirati zbog straha od otkrivanja (specijalna prevencija), dok će osobe koje još nisu u registru, a potencijalni su počinitelji, biti odvraćene od počinjenja zbog straha od registracije (generalna prevencija) (Center for Sex Offender Management [CSOM], 2008).

Donošenjem amandmana Wetterlingova zakona mijenjali su se minimalni zahtjevi u odnosu na tipove počinitelja za koje je registracija obvezna, trajanje registracije i učestalost obveze javljanja te količinu i vrstu informacija u registrima (Logan, 2008). Trenutno važeći zakon na federalnoj razini, *Adam Walsh Act*, obvezuje počinitelje na registraciju prije izlaska sa služenja zatvorske kazne ili unutar 3 dana nakon izricanja kazne koja nije zatvorska, a izbjegavanje registracije počinje se tretirati kao kršenje zakona koje može rezultirati novčanom ili

zatvorskom kaznom (Human Rights Watch, 2007; Sample i Evans, 2009). Prilikom registracije počinitelji su dužni dostaviti sljedeće podatke: ime i prezime (uključujući i nadimke), osobni identifikacijski broj (*social security number*), adresu stanovanja, radno mjesto i adresu radnog mjesta, školu ili fakultet (ukoliko su u sustavu obrazovanja) te registracijsku oznaku i opis vozila koje posjeduju ili kojim se koriste (Adam Walsh Child Protection and Safety Act, 2006). Osim tih podataka, registar mora sadržavati: fizički opis počinitelja, informaciju o kaznenom djelu za koje je osuđen, kriminalnu povijest počinitelja, fotografiju, otiske prstiju i dlana, DNK uzorak, fotokopiju važeće vozačke dozvole ili osobne iskaznice te bilo koje druge podatke zatražene od strane državnog odvjetnika (Sample i Evans, 2009). Osuđeni počinitelji obvezni su ranije navedene podatke podijeliti s tijelima nadležnim za provođenje procesa registracije, međutim prilikom obavještavanja javnosti o počiniteljima neki se od navedenih podataka zadržavaju kao povjerljivi (Brewster, DeLong, i Moloney, 2012).

3.2.2. Informiranje javnosti

Implementacija zakona o obveznoj registraciji počinitelja seksualnih delikata u američkoj je javnosti potaknula zahtjeve za uvođenjem dodatnih propisa koji će omogućiti informiranje zajednica o počiniteljima seksualnih delikata koji stanuju u njihovoj blizini. Uslijed pritiska javnosti nakon smrti Megan Kanke, Kongres 1996. uvodi *Megan's Law* kojim obvezuje savezne države na prenošenje relevantnih informacija o počiniteljima seksualnih delikata javnosti (CSOM, 2008; Cohen i Jeglic, 2007).

Informiranje javnosti može se definirati kao postupak kojim se određene informacije o registriranim počiniteljima seksualnih delikata objavljuju ili čine dostupnima određenim entitetima ili javnosti. Cilj takve prakse jest osvještavanje javnosti i osnaživanje građana za donošenje informiranih odluka o poduzimanju mjera kojima mogu prevenirati vlastitu ili viktimizaciju njihovih bližnjih (CSOM, 2008). Obzirom na to da je *Megan's Law* postavio samo minimalne standarde za informiranje javnosti, a saveznim je državama omogućena značajna razina diskrecije u donošenju odluka o načinu dijeljenja informacija, s vremenom su se razvijale različite metode. Generalno, metode informiranja javnosti najčešće se dijele na aktivne i pasivne. Metode aktivnog obavještavanja javnosti uključuju primjerice telefonsko informiranje kućanstava o doseljenu seksualnog prijestupnika u susjedstvo, dijeljenje letaka, sazivanje sastanaka u gradskim četvrtima ili osobno posjećivanje i informiranje susjeda od strane policijskih službenika. Pasivno obavještavanje javnosti odnosi se na dijeljenje informacija kada

građani sami to zatraže (The National Criminal Justice Association, 1997; Locke i Chamberlin, 2007; Cohen i Jeglic, 2007).

Suvremenija, a danas i najraširenija metoda informiranja javnosti jest postavljanje informacija u internetske baze podataka. Zakon *Prosecutorial Remedies and Other Tools to End the Exploitation of Children Today* (PROTECT Act) iz 2003. godine donesen je kao jedan od amandmana Wetterlingova zakona, a obvezuje savezne države na razvoj javno dostupnih internetskih baza podataka počinitelja seksualnih delikata. Dvije godine kasnije, Ministarstvo pravosuđa SAD-a razvija stranicu *The National Sex Offender Public Registry* (NSOP) koja funkcionira kao „pretraživač“. Točnije, povezana je s internetskim bazama podataka svih jurisdikcija pa tako korisnici mogu pretraživati sadržaje registara svih saveznih država na jednom mjestu (McPherson, 2016). AWA 2006. godine mijenja naziv stranice u *Dru Sjodin National Sex Offender Public Website* (NSOPW) u čast djevojci koju je oteo i ubio registrirani počinitelj.

NSOPW korisnicima omogućava pretraživanje informacija na temelju:

- Imena počinitelja
- Adrese
- Poštanskog broja (*ZIP code*)
- Naselja/grada

Podaci kojima NSOPW raspolaže, ovise o podacima koje svaka zasebna jurisdikcija uvodi u svoje registre i tako ih čini dostupnima javnosti. Danas, osim Internet stranice, NSOPW dostupan je i u obliku mobilne aplikacije (The United States Department of Justice, n.d.).

Na Slikama 1 – 4 prikazan je proces pretraživanja počinitelja prema adresi u NSOPW tražilici. Pretraživanje započinje upisivanjem željene adrese nakon čega se prikazuju rezultati pretraživanja, točnije profili počinitelja koji žive u odabranom radijusu od adrese za koju je pretraživanje provedeno.

THE UNITED STATES
DEPARTMENT OF JUSTICE

Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring,
Apprehending, Registering, and Tracking

DRU SJODIN
 NATIONAL SEX OFFENDER PUBLIC WEBSITE

HOME SEARCH SAFETY AND EDUCATION ABOUT NSOPW FAQS ABOUT DRU

ESPAÑOL
|
t
f

NATIONAL SEX OFFENDER SEARCH

PERFORM A NEW SEARCH ▼

SEARCH BY NAME AND / OR ZIP CODE

Please enter a first and last name OR a zip code into the required fields.

First Name

Last Name

County

City/Town

Zip Codes

Please note: maximum five zip codes separated by spaces

Search all States, Territories, and Indian Country

State/Territory

Indian Country

SEARCH BY NAME AND / OR ZIP CODE

SEARCH BY ADDRESS RADIUS

Please fill in address and City/Town into the required fields.

Address

City/Town

IMPORTANT NOTICE: Only states that provide geographic coordinates for addresses to NSOPW are included in this search.

State

Distance

SEARCH BY ADDRESS RADIUS

Slika 1. NSOPW sučelje za pretraživanje

THE UNITED STATES
DEPARTMENT OF JUSTICE

Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring,
Apprehending, Registering, and Tracking

DRU SJODIN
 NATIONAL SEX OFFENDER PUBLIC WEBSITE

HOME SEARCH SAFETY AND EDUCATION ABOUT NSOPW FAQS ABOUT DRU

ESPAÑOL
|
t
f

NATIONAL SEX OFFENDER SEARCH

PERFORM A NEW SEARCH ▼

RESULTS

53 records from 1 jurisdiction matched your search for Address of Grove street 14, Boston, within a distance of 3 miles.
Search performed 5/15/2022 10:41 AM EDT

PRINT VIEW

The address provided was mapped at a **MEDIUM** accuracy level.

Slika 2. Rezultati pretraživanja prema adresi

OFFENDER	AGE	ALIASES	ADDRESS
 ABANY, RICHARD S	68		135 GLENWOOD AVE, APT 1 HYDE PARK, MA 02136 SUFFOLK Residence + MORE
 AVALOS, SALVADOR	68		4105 WASHINGTON ST ROSLINDALE, MA 02131 SUFFOLK Residence + MORE
 BOUCHER, JOSEPH VINCENT	39		24 LEROY ST, APT 1 DORCHESTER, MA 02122 SUFFOLK Residence + MORE
 BREWSTER, KYUNGSHIN E	33		28 HEATHCOTE ST ROSLINDALE, MA 02131 SUFFOLK Residence
 BROWN, TERRANCE	64	BROWN, TERRANCE WAYLAN BROWN, TERRENCE WAYNE BROWN, TEMS BROWN, TERRANCE R BROWN, ROSARIO + MORE	8 CAROL CIR, APT 103 WEST ROXBURY, MA 02132 SUFFOLK Residence
 CALLENDER, SAVIOR TIMOTHY	39	CALANDRELLA, TIMOTHY CALENDER, TIMOTHY S CALENDER, SALVIOR	6 ANDRIA RD HYDE PARK, MA 02126 SUFFOLK Residence
 CALLIONTZIS, PETER C	59		126 VINE ROCK STREET DEDHAM, MA 02026 NORFOLK Residence + MORE
 CLARK, MICHAEL	66	CLARK, MICHAEL	11 MARION ST ROSLINDALE, MA 02131 SUFFOLK Residence + MORE

Slika 3. Popis rezultata pretraživanja

Sex Offender Registry Board (SORB)
Public Website
Commonwealth of Massachusetts

The individual who appears on the following profile has been finally classified as a **Level 2 or Level 3** sex offender by the Sex Offender Registry Board. The Board has determined that this individual has a moderate or high risk to reoffend and that the degree of dangerousness posed to the public is such that public safety interest is served by public availability of registration information. **M.G.L. c. 6, §§ 178C-178Q.**

The Level 2 sex offenders who appear on this website were finally classified by the Board after July 12, 2013. For information regarding Level 2 sex offenders finally classified by the Board before July 12, 2013, please contact your local police department.

To access the Sex Offender Registry Board's website, go to www.mass.gov/sorb.

AVALOS, SALVADOR (Level 2 - REGISTERED)

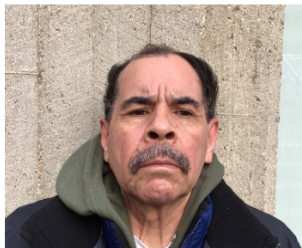

Photo Date: 01/12/2021

Please click a thumbnail to view the photo. Photos are labeled by the date they are added to the Registry and are intended to provide a variety of images.

Demographics

Name: AVALOS, SALVADOR	Level: Level 2
Year Of Birth: 1953	Age: 68
Sex: MALE	Race: White
Height: 5'6"	Weight: 161 lbs
Eye Color: Brown	Hair Color: Brown
Aliases:	

Addresses

Row	Address	Type
1	4105 WASHINGTON ST, ROSLINDALE, MA 02131	LIVE
2	44 MAVERICK SQ, EAST BOSTON, MA 02128	WORK

Jurisdiction

Row	Jurisdiction	Chapter/Section	Conviction/Adjudication Date	No. of Convictions
1	Indecent assault and battery on child under 14 years of age	265/13B	11/02/2005	3
2	Rape and abuse of child	265/23	11/02/2005	3

Slika 4. Profil počinitelja

Podaci o počiniteljima koji su na internetskim registrima saveznih država najčešće dostupni su: kazneno djelo koje je rezultiralo registracijom, ime, fotografija, fizički opis, datum rođenja te trenutna adresa stanovanja. Neke savezne države dijele informacije i o adresi poslodavca te registracijskoj oznaci i modelu automobila kojim se počinitelj koristi (Human Rights Watch, 2007). AWA propisuje i podatke koje nije dozvoljeno dijeliti s javnosti – identitet žrtve, počiniteljev osobni identifikacijski broj (*social security number*) te kaznena djela koja nisu povezana s uvođenjem u registar. Također, AWA nalaže kako je na internetskim registrima nužno uključiti poveznice koje će korisnike odvesti do edukativnih materijala o seksualnom zlostavljanju, upute o tome kako ispraviti pogrešne podatke te upozorenja o suzdržavanju od korištenja informacija u svrhe uznemiravanja ili ozljeđivanja osoba koje su registrirane kao počinitelji (Brewster i sur., 2012).

3.2.3. Ograničenja mjesta stanovanja

Dostupnost informacija o počiniteljima seksualnih delikata u koji žive u njihovim zajednicama doprinijela je rastu zabrinutosti američkih građana za sigurnost njihove djece (Levenson, 2009). S ciljem zaštite zajednica od registriranih počinitelja, savezne države, okruzi i gradovi počinju s uvođenjem novog oblika restrikcija koji se odnosi na definiranje područja unutar kojih registriranim počiniteljima nije dozvoljeno stanovati (CSOM, 2008; Socia, 2012). SORNA saveznim državama ne propisuje obvezu uvođenja takvih restrikcija, no one su se na lokalnim razinama u velikoj mjeri počele primjenjivati nakon donošenja *Jessica's Act*-a iz 2005. godine (Nieto i Jung, 2006; SMART, 2018). Prema analizi koju je proveo *Alliance for Constitutional Sex Offense Laws* (2018; prema Cann i Isom Scott, 2020) u 2018. godini 33 savezne zemlje na snazi su imale neki oblik restrikcija mjesta stanovanja.

Generalno, restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja zabranjuju registriranim počiniteljima seksualnih delikata stanovanje u krugu određene udaljenosti od mjesta na kojima se djeca okupljaju. Pod ta mjesta najčešće se ubrajaju škole, vrtići, parkovi i igrališta, a najčešće udaljenosti unutar kojih je stanovanje zabranjeno kreću se od približno 150 metara do približno 750 metara (Nieto i Jung, 2006; Cornwell, 2015; Socia, 2012). U nekim državama restrikcije se odnose i na primjerice crkve, zabavne parkove, kina, sportske dvorane za mlade, školske autobusne postaje i knjižnice (Levenson, 2009). Osim stanovanja, neki zakoni registriranim počiniteljima zabranjuju i „šetnju i zadržavanje“ u navedenim područjima (Human Rights Watch, 2007).

Ovakve su restrikcije osmišljene i uvedene s pretpostavkom da su bivši počinitelji seksualnih delikata u većem riziku od recidiva ukoliko u blizini imaju pristup potencijalnim žrtvama. Ta pretpostavka proizlazi iz teorije rutinskih aktivnosti (Cohen i Felson, 1979; prema Hueber, Bynum, Rydberg, Kras, Grommon i Pleggenkuhle, 2013) prema kojoj do kaznenog djela dolazi kada postoji motivirani počinitelj, prigodna „meta“ te kada nema prigodnog „zaštitnika“ željene mete. Unatoč jasnoj teorijskoj podlozi ovog oblika restrikcije, njena provedba je donijela cijeli niz izazova o kojima će više riječi biti u posebnom poglavlju.

3.3. Kanada

Događaj koji je u Kanadi potaknuo ozbiljniju diskusiju o potrebi za uvođenjem strožih mjera regulacije počinitelja seksualnih delikata dogodio se 1988. godine kada je jedanaestogodišnjeg dječaka Christophera Stephensona oteo, seksualno zlostavljao, a potom i ubio ranije osuđivani počinitelj seksualnih delikata (Petrunik, Murphy i Fedoroff, 2008). Nakon provedene istrage koja je rezultirala prijedlogom za uvođenjem nacionalnog registra počinitelja seksualnih delikata, federalna vlast ipak je odlučila zaštitu zajednice pokušati unaprijediti nekim drugim mjerama (Fedoroff, Martineau i Murphy, 2009). Počevši s uvođenjem 1994. godine, mjere su se uglavnom odnosile na produljenje perioda probacije za počinitelje s visokim rizikom za recidiv te na mogućnost izricanja zabrane kretanja u područjima gdje se djeca okupljaju i zabrane kontaktiranja djece mlađe od 14 godina (Petrunik i sur., 2008). Osim mjera na federalnoj razini, pojedine provincije uvodile su dodatne promjene s ciljem zaštite zajednice. Primjerice, 1995. godine policiji u Manitobi omogućeno je informiranje javnosti o otpuštanju visokorizičnih počinitelja seksualnih delikata s izdržavanja kazne zatvora, a ostale su provincije u godinama nakon slijedile primjer Manitobe (Petrunik, 2003).

Kada je postalo jasno da federalna vlast ne planira uvesti nacionalni registar, provincija Ontario 2001. godine donosi *Christopher's Law* kojim uvodi vlastiti registar počinitelja seksualnih delikata – *Ontario Sex Offender Registry* (OSOR). Pod pritiskom planova ostalih provincija o razvoju vlastitih registra, federalna vlast najavljuje uspostavu *National Sex Offender Registry*-ja (NSOR) koji je 2004. godine i formiran donošenjem *Sex Offender Information Registration Act-a* (SOIRA) (Fedoroff i sur., 2009). Obilježja tih dvaju registara prikazana su u Tablici 3.

Tablica 3. Usporedba Ontario Sex Offender Registry-ja (OSOR) i National Sex Offender Registry-ja (NSOR) (Fedoroff i sur., 2009)

	OSOR	NSOR
Uključivanje počinitelja u registar	Automatsko uključivanje u registar nakon izrečene presude za određena kaznena djela seksualne prirode.	Uključivanje u registar nije automatsko. Sudac donosi odluku o registraciji.
Trajanje obveze registracije	10 godina ili doživotno.	10 godina, 20 godina ili doživotno.
Javni pristup	Ne	Ne
Informacije u registru	Fotografija, ime, nadimci, datum rođenja, kazneno djelo, adresa stanovanja, adresa radnog mjesta ili institucije obrazovanja, karakteristike žrtve.	Fotografija, ime, nadimci, datum rođenja, fizički opis, kazneno djelo, adresa stanovanja, adresa radnog mjesta/škole/volontiranja, karakteristike žrtve.
Posljedice ne ispunjavanja obveza registracije	Novčana kazna ili kazna zatvora u trajanju 2 godine.	Novčana kazna ili kazna zatvora u trajanju 2 godine.

3.4. Ujedinjeno Kraljevstvo

3.4.1. Razvoj sustava registracije počinitelja seksualnih delikata u Ujedinjenom Kraljevstvu – *Sex Offenders Act* iz 1997

Prijedlog za uvođenjem registra počinitelja seksualnih delikata u Ministarstvu unutarnjih poslova Ujedinjenog Kraljevstva (*Home Office*) prvi se puta javlja 1996. godine (Thomas, 2004), a potreba za registrom temeljila se na tri argumenta (Home Office, 1996; prema Thomas, 2005):

- Registar bi pomogao u identifikaciji potencijalnih osumnjičenika za kaznena djela,
- Registar bi mogao prevenirati nova kaznena djela,
- Registar bi mogao poslužiti kao sredstvo odvratanja.

Uslijed tada podnesenih prijedloga, 1997. godine na snagu je donesen *Sex Offenders Act* kojim je propisana obveza uspostave registra koji će sadržavati informacije o osobama osuđenim za

kaznena djela seksualnog zlostavljanja djeteta ili odraslih osoba. Osim osoba osuđenih za kaznena djela takve prirode, registracija je bila obvezna i onima kojima je izrečeno „upozorenje“ (O'Sullivan, Hoggett, Kemshall i McCartan, 2016). Registracija je podrazumijevala obvezu javljanja nadležnim tijelima u roku od 14 dana od izricanja presude, a podaci koji su se prikupljali odnosili su se samo na ime i prezime te adresu počinitelja (Thomas, 2005). Također, u slučaju promjene adrese registrirani počinitelji bili su dužni o istoj obavijestiti nadležna tijela, osobno ili poštanskim putem, dok je kršenje obveza registracije bilo kažnjivo novčanom ili zatvorskom kaznom u trajanju do 6 mjeseci (Thomas, 2005; Long, 2009). Duljina registracije ovisila je o kaznenom djelu za koje je osoba osuđena, tj. o duljini zatvorske kazne koja je bila izrečena. Duljina registracije ovisno o izrečenoj sankciji prikazana je u Tablici 4.

Tablica 4. Trajanje registracije prema izrečenim sankcijama (O'Sullivan i sur., 2016)

Sankcija izrečena zbog kaznenog djela seksualne prirode	Duljina registracije
Osobe osuđene na zatvorsku kaznu dulju od 30 mjeseci	Registracija na neodređeno vrijeme
Osobe osuđene na zatvorsku kaznu dulju od 6, a kraću od 30 mjeseci	10 godina registracije
Osobe osuđene na zatvorsku kaznu kraću od 6 mjeseci	7 godina registracije
Osobe s izrečenim „upozorenjem“	2 godine registracije

Prema zakonu iz 1997. maloljetne su osobe također bile podložne registraciji, ali je u njihovom slučaju trajanje registracije bilo dvostruko kraće u odnosu na trajanje registracije punoljetnih osoba (Thomas, 2005).

3.4.2. Sarah's Law

Registar počinitelja seksualnih delikata koji je prvotno kreiran kao sredstvo pomoći provoditeljima zakona u kontroli i nadziranju počinitelja ubrzo se počinje spominjati i u kontekstu informiranja javnosti, posebice nakon ubojstva Sarah Payne (O'Sullivan i sur., 2016). Osmogodišnja Sarah nestala je u srpnju 2000. godine, a njeno je tijelo pronađeno nakon

dvotjedne potrage koja je bila detaljno medijski popraćena. Za njenu otmicu i ubojstvo osuđen je muškarac koji je imao povijest seksualnih delikata i koji je već služio zatvorsku kaznu zbog otmice djeteta (Jones i Newburn, 2013). Takav razvoj događaja potaknuo je nacionalni tabloid *News of the World* na pokretanje kampanje „*For Sarah*“ u kojoj su se zalagali za javni pristup registru počinitelja seksualnih delikata, a uslijed izostanka ispunjenja njihovih zahtjeva pokrenuli su rubriku „*Named, Shamed*“ u kojoj su objavljivali identitete i fotografije njima poznatih počinitelja seksualnih delikata na štetu djece (Thomas, 2001; prema Thomas, 2004). Takvo javno objavljivanje identiteta počinitelja dovelo je do vigilantizma u zajednicama, a nakon kritika od strane vlade, policijskih i probacijskih službi, rubrika je ukinuta (Jones i Newburn, 2013).

Prve promjene zakonskih propisa koje se odnose na registraciju događaju se već 2000. godine amandmanima zakona iz 1997., poznatim kao *Sarah's Law*. Novim zakonom rok za prijavu u registar smanjen je s 14 na 3 dana te je ukinuta mogućnost registracije pisanim putem. Osim toga, najviša moguća kazna za izbjegavanje registracije podignuta je sa 6 mjeseci na 5 godina (Thomas, 2005). Britanski parlament nije popustio pritiscima javnosti i omogućio pristup registru, već su kao kompromis kreirani *Multi-Agency Public Protection Arrangements* (MAPPA) koji redovito provode procjene rizika počinitelja na registru te objavljuju godišnja izvješća o svom radu i broju registriranih osoba na nekom području (Newburn, 2011; Thomas 2004). Također, MAPPA ima mogućnost kontroliranog otkrivanja informacija o počiniteljima (*controlled disclosure*) u situacijama kada postoji visoki rizik od viktimizacije ili u slučaju kada obitelj žrtve želi biti informirana o počiniteljevu izlasku s izdržavanja kazne zavora (Jones i Newburn, 2013; Long, 2009).

Kako bi omogućila lakše i učinkovitije dijeljenje informacija o nasilnim i počiniteljima seksualnih delikata među policijskim i probacijskim službama, policija Ujedinjenog Kraljevstva 2003. godine razvija *Violent and Sex Offenders Register* (ViSOR) (Edwards, 2003; O'Sullivan i sur., 2016). ViSOR je internetska aplikacija, tj. baza podataka, koja policijskim i probacijskim službenicima omogućava brz pristup informacijama o kriminalnoj povijesti, osobnim podacima i procjeni rizika registriranih počinitelja te im tako olakšava njihov nadzor, ali i pomaže u rješavanju novih slučajeva (Edwards, 2003).

3.4.3. Child Sexual Offender Disclosure Scheme

Iako je u Ujedinjenom Kraljevstvu praksa javnog registra počinitelja seksualnih delikata prvotno odbijena zbog zabrinutosti o mogućim posljedicama, 2008. godine pokrenut je pilot

projekt *Child Sexual Offender Disclosure Scheme* (CSODS), također poznat i kao *Sarah's Law* (Kemshall i sur., 2011; prema O'Sullivan i sur., 2016). CSODS omogućava članovima zajednice formalno podnošenje upita o tome je li neka osoba kojoj je omogućen nenadzirani kontakt s djetetom počinitelj seksualnih delikata na štetu djece (Lipscombe, 2012). Upit može podnijeti bilo koja osoba koja je zabrinuta oko nečijeg ponašanja prema djetetu – to uključuje primjerice roditelje, skrbnike, djedove i bake ili susjede djeteta, a informacije će biti podijeljene ukoliko osoba o kojoj je upit podnesen zadovoljava određenu razinu rizika i ima prethodne osude za kaznena djela seksualne prirode na štetu djeteta (Metropolitan Police, 2022). Nakon podnošenja zahtjeva slijedi procjena rizika te policija donosi konačnu odluku o potrebi za dijeljenjem informacija (Kemshall i Wood, 2010). Ukoliko potreba za dijeljenjem postoji, policijski službenici podijelit će ih s onim osobama kojima će one biti od najveće koristi za zaštitu djeteta, to može, ali i ne mora biti osoba koja je podnijela zahtjev. Prije samog dijeljenja informacija, osoba s kojom će one biti podijeljene mora potpisati sporazum u kojem se obvezuje na čuvanje tajnosti dobivenih podataka (Metropolitan Police, 2022).

Pilot projekt u trajanju od 12 mjeseci proveden je u 4 policijska područja, a evaluacija je pokazala kako su u policiji i ostalim pravosudnim tijelima primarno zabilježeni pozitivni ishodi nakon čega je donesena odluka o primjeni projekta na nacionalnoj razini od 2011. godine (Kemshall i Wood, 2010; Jones i Newburn, 2013).

3.5. Australija

Australija je, slično Americi, federalni sustav koji se sastoji od 8 saveznih država i teritorija. Shodno tomu, savezne države i teritoriji u Australiji donose vlastite zakone koji se odnose na reguliranje obveza počinitelja seksualnih delikata (Thomas, 2011). Prvi zakon koji je obvezao počinitelje seksualnih delikata na štetu djece na registraciju pri nadležnim tijelima donesen je 2000. godine u New South Wales-u nakon čega su i ostale države pozvane na uspostavljanje vlastitih nacionalnih registara (Morgan, 2018). Novo uspostavljeni registri nisu bili dostupni javnosti i iako su među registrima postojale razlike, informacije koje su se u pravilu prikupljale u svim registrima su sljedeće: identitet počinitelja, adresa stanovanja, informacije o radnom mjestu, članstvo u klubovima, fizičke značajke poput tetovaža te informacije o vozilu kojim se osoba koristi (Law Council of Australia, 2019). Kao svrhe zakona najčešće se navode smanjenje vjerojatnosti recidiva te pomoć u istragama budućih seksualnih delikata (Morgan, 2018). Razvojem individualnih registara u saveznim državama i teritorijima javlja se ideja i o razvoju nacionalnog registra na razini čitave Australije. Kao rezultat takve ideje, 2004. godine

uspostavljen je *Australian National Child Offender Register* (ANCOR), internetska baza podataka koja okuplja podatke o počiniteljima seksualnih delikata na štetu djece iz svih australskih jurisdikcija, a kojoj mogu pristupiti samo vladina tijela i policija (Newburn, 2011). Ovisno o vrsti kaznenog djela, počinitelji se u registru zadržavaju 8 godina, 15 godina ili doživotno.

Unatoč prvotnoj nenaklonjenosti javnim registrima počinitelja, 2012. godine Zapadna Australija javnosti omogućava ograničeni pristup informacijama o registriranim počiniteljima (Morgan, 2018). Uvođenjem *Community Protection Disclosure Scheme* roditeljima i skrbnicima djece omogućeno je potraživanje informacija o tome je li osoba kojoj je omogućen nenadzirani kontakt s njihovim djetetom registrirani počinitelj. Kako bi se spriječila zlouporaba takve mogućnosti, uvedeno je novo kazneno djelo koje zabranjuje potraživanje informacija iz registra ukoliko osoba koja traži informaciju nije roditelj ili skrbnik djeteta i nema zakonsko pravo na pristup takvim informacijama (Law Council of Australia, 2019).

3.6. Zemlje Europske Unije

Na području Europske Unije (EU) ne postoji jedinstveni registar počinitelja seksualnih delikata koji objedinjuje informacije o počiniteljima iz zemalja članica već pojedine zemlje imaju razvijene vlastite nacionalne registre (Newburn, 2011). Međutim, zbog lakoće i moguće brzine putovanja između zemalja članica, u EU prepoznata je potreba za učinkovitim dijeljenjem informacija o počiniteljima kaznenih djela, posebice kada se radi o kaznenim djelima seksualne prirode (Hilder i Kemshall, 2015). Slučaj serijskog ubojice koji je u Francuskoj 2004. godine osuđen zbog silovanja i seksualnog zlostavljanja djece, a koji se nakon izlaska s izdržavanja kazne zatvora preselio u Belgiju, zaposlio u školi i ondje počinio nekoliko kaznenih djela silovanja i ubojstava, dodatno je naglasio tu potrebu (Smith, 2012). Kako bi se adresirao problem dijeljenja informacija o počiniteljima, Vijeće Europske unije donosi brojne odluke i dokumente. Kao neke od najvažnijih dokumenata koji se odnose na uspostavu registara počinitelja seksualnih delikata u zemljama EU te na dijeljenje informacija iz istih moguće je izdvojiti: Konvenciju Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja iz 2007. godine, Rezoluciju europskog parlamenta o osnaživanju mjera prema počiniteljima seksualnih delikata 1733/10 (Resolution 1733/10 of European Parliament on Reinforcing Measures Against Sex Offenders) iz 2010. godine te Direktivu 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije iz 2011. godine (Kazić, 2021).

Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (u daljnjem tekstu „Konvencija“) u svome osmom poglavlju razrađuje odredbe o prikupljanju i pohrani podataka koji se odnose na identitet te genetički profil počinitelja osuđenih za kaznena djela spolnog iskorištavanja i spolnog zlostavljanja djece. Zemlje potpisnice Konvencije obvezuju se na usvajanje potrebnih zakonodavnih mjera za prikupljanje i pohranu navedenih informacija te za njihovo dijeljenje s nadležnim tijelima drugih zemalja potpisnica (Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 2007).

Rezolucija europskog parlamenta o osnaživanju mjera prema počiniteljima seksualnih delikata 1733/10 (Resolution 1733/10 of European Parliament on Reinforcing Measures Against Sex Offenders) (u daljnjem tekstu „Rezolucija“) iz 2010. godine važan je dokument u kontekstu uspostave registara počinitelja seksualnih delikata. Naime, u 4. paragrafu Rezolucije registri počinitelja definiraju se kao instrument koji se koristi u proceduri u sklopu koje su osuđeni počinitelji seksualnih delikata obvezni obavijestiti odabrana nadležna tijela o svom identitetu, adresi stanovanja i datumu rođenja te isto nadležno tijelo informirati o promjeni navedenih podataka. Rezolucija također navodi potrebu za unaprjeđivanjem učinkovitosti i koherentnosti dijeljenja relevantnih informacija o počiniteljima među zemljama članicama, ali ne podržava uvođenje zajedničkog registra na razini Europe već poziva zemlje članice na uspostavu nacionalnih registara počinitelja seksualnih delikata (Kazić, 2021).

Direktiva 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije iz 2011. godine potiče države članice na razmatranje uvođenja registara počinitelja seksualnih delikata na štetu djece te navodi kako bi pristup takvim registrima trebao biti ograničen u skladu nacionalnim zakonodavstvom i važećim standardima za zaštitu podataka.

Broj zemalja članica Europske unije koje su razvile registre počinitelja seksualnih delikata s godinama se povećava no velik dio zemalja još uvijek nema uvedene mjere koje bi počinitelje obvezale na registraciju. U skladu s ranije opisanom Direktivom iz 2011. godine, registri počinitelja seksualnih delikata u većini zemalja članica nisu javni, tj. pristup registrima omogućen je uglavnom samo autoritetima unutar institucija pravosuđa, probacije te policije (Schulhofer, 2020). Međutim, Poljska s javnosti dijeli informacije o visokorizičnim počiniteljima na javno dostupnoj internetskoj stranici. Zakonom donesenim 2016. godine Poljska uvodi registar počinitelja seksualnih delikata podijeljen na dva dijela – registar s ograničenim pristupom te registar s javnim pristupom (Szumski, Kasperek i Gierowski, 2016).

U registru s ograničenim pristupom čuvaju se podaci o počiniteljima kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoreća, s iznimkama nekih „blaćih“ kaznenih djela (npr. vezanih uz pornografiju), dok se u javnom registru ćuvaju podaci o počiniteljima seksualnih kaznenih djela na štetu osoba mlaćih od 15 godina, počinitelja seksualnih kaznenih djela na iznimno okrutan naćin te recidivistima (Bochenski, 2016). Informacije iz registra s ogranićenim pristupom, uz zahtjev, mogu se dijeliti s: vladinim tijelima (sudovi, policija, javni tućitelji, tijela lokalne vlasti), poslodavcima i drugim organizacijama koje provode aktivnosti vezane uz rad s maloljetnicima (Federal Research Division [FRD], 2022). Informacije koje su u registru dostupne odnose se na identitet počinitelja (ime, nadimci, datum i mjesto roćenja, imena roditelja, adresa stanovanja), informacije o presudi (poćinjeno djelo, mjesto izdržavanja kazne zatvora, datum presude), kriminalna povijest, nacionalni identifikacijski broj i fotografija. Javni registar uključuje slične informacije, uz iznimku imena roditelja, informacija o ųrtvi, nacionalnog identifikacijskog broja i adrese stanovanja (dostupna je informacija o gradu prebivališta) (Bochenski, 2016; FRD, 2022). Uz postojanje javnog registra, Poljska je zakonom iz 2016. uvela i javno dostupnu mapu „opasnosti od seksualne viktimizacije“. Navedena mapa uključuje informacije o lokacijama na kojima su poćinjena kaznena djela protiv spolne slobode i ćudoreća u posljednjih 24 mjeseca te oznaćava ulice u kojima prebivalište imaju registrirani počinitelji (Szumski, 2016). Kao svrhe takve mape navode se prevencija seksualne viktimizacije, povećanje osjećaja sigurnosti ćlanova lokalne zajednice te smanjenje subjektivnog osjećaja anksioznosti (Bochenski, 2016). Na Slici 5 prikazana je poćetna stranica poljskog javnog registra na kojoj se nalaze popis registriranih počinitelja te sućelje za pretraćivanje, tj. filtriranje rezultata, dok Slika 6 prikazuje profil jednog počinitelja s navedenog registra.

Sex Offenders Register

The Public Register

Filters

Place of residence - town/city

First name

Surname

Advanced filters

Clear

Search

Sorting: Surname A-Z

Identity: < 1 >

Surname: ADAMCZUK
 Family Name: ADAMCZUK
 First name: ALEKSANDER
 Date of birth: 1949.01.06
 Sex: Man
 Place of birth: OLEŚNICA
 Nationality/ies: POLSKIE
 Place of residence - town/city:
[Under verification](#)

Second names:

Details

Country of birth: POLSKA

Identity: < 1 2 >

Surname: ADAMCZYK
 Family Name: ADAMCZYK
 First name: MARIUSZ
 Date of birth: 1976.10.09
 Sex: Man
 Place of birth: BARLINEK
 Nationality/ies: POLSKIE
 Place of residence - town/city:
[Under verification](#)

Second names:

Details

Country of birth: POLSKA

Identity: < 1 2 >

Slika 5. Početna stranica poljskog javnog registra

Sex Offenders Register

The Public Register

First name	HENRYK
Second name	
Surname	BŁAZIAK
Family Name	BŁAZIAK
Date of birth	1952.03.19
Place of birth	WOLA IDZKOWSKA
Country of birth	Brak danych
Nationality/ies	Polska
Sex	
Place of residence - town/city	Person is in state of deprivation of liberty

Documents

1. Information about deprivation of liberty IK68/19, SĄD OKRĘGOWY ZAMOŚĆ

Details

2. Judgement IK68/19, SO W ZAMOŚCIU

Details

Back

Slika 6. Profil počinitelja na poljskom javnom registru

Američki istraživački institut Federal Research Division (FRD) u svom izvješću iz 2022. godine objavljuje globalni pregled nacionalnih zakonodavstava kojima se uređuju procesi registracije počinitelja seksualnih delikata te informiranja javnosti o istima. U pregledu razlikuju dvije skupine zemalja, one koje u trenutku istraživanja imaju razvijene sustave registracije i obavještavanja (ili neki usporediv sustav) te one koje su još uvijek u procesu razvoja takvih sustava. U Tablici 5 sažeti su podaci o zemljama članicama EU koje su ocijenjene kao one koje imaju razvijene sustave registracije i obavještavanja, s izuzetkom Poljske, čiji je sustav već opisan.

Tablica 5. Obilježja registracije u zemljama članicama EU

Zemlja članica EU	Počinitelji u registru	Podaci u registru	Obveze registriranih počinitelja	Trajanje registracije	Pristup informacijama iz registra
Cipar	Počinitelji kaznenih djela seksualne prirode na štetu djece	<ul style="list-style-type: none"> • Ime, prezime i nadimci, • datum rođenja, • broj identifikacijskog dokumenta, • adresa stanovanja, adresa radnog mjesta, • podaci o putovnici, • fotografija, fizički opis, • kriminalna povijest 	<ul style="list-style-type: none"> • Obavješćavanje nadležnih tijela o promjenama u podacima 3 dana prije promjene, • obavješćavanje nadležnih tijela o promjeni adrese 15 dana prije promjene, javljanje nadležnim tijelima jednom godišnje 	<ul style="list-style-type: none"> • Za kazne zatvora dulje od 30 mjeseci – doživotna registracija • Za kazne zatvora od 6 do 30 mjeseci – 10 godina registracije • Za kazne zatvora kraće od 6 mjeseci – 7 godina registracije 	Registar nije dostupan javnosti
Francuska	Počinitelji kaznenih djela seksualne prirode na štetu djece i odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Ime i prezime, • nacionalnost, • datum rođenja, • obiteljske veze, 	-	<ul style="list-style-type: none"> • Za zatvorske kazne dulje od 10 godina – 30 godina registracije 	Registar nije dostupan javnosti

		<ul style="list-style-type: none"> informacije o kaznenom djelu i presudi 		<ul style="list-style-type: none"> Za ostale slučajeve – 20 godina registracije 	
Irska	Počinitelji kaznenih djela seksualne prirode na štetu djece i odraslih	<ul style="list-style-type: none"> Ime i prezime, adresa stanovanja, kazneno djelo i presuda 	<ul style="list-style-type: none"> Registracija u roku od 7 dana po izvršenju kazne zatvora, obavještanje nadležnih tijela o promjeni podataka u roku od 7 dana od promjene 	<ul style="list-style-type: none"> Za zatvorske kazne dulje od 2 godine – doživotna registracija Za zatvorske kazne između 6 mjeseci i 2 godine – 10 godina registracije Za zatvorske kazne kraće od 6 mjeseci – 7 godina registracije Registracija maloljetnih osoba dvostruko je kraća 	Registar nije dostupan javnosti.
Malta	Počinitelji kaznenih djela seksualne prirode na štetu djece i odraslih	<ul style="list-style-type: none"> Ime i prezime, datum rođenja, broj identifikacijskog dokumenta, adresa stanovanja 	<ul style="list-style-type: none"> Obavještanje nadležnih tijela u roku od 3 dana u slučaju promjene adrese ili imena, 	<ul style="list-style-type: none"> Za zatvorske kazne dulje od 30 mjeseci – doživotna registracija Za zatvorske kazne između 6 i 30 mjeseci – 15 godina registracije 	Ograničeni pristup. Poslodavci od suda mogu tražiti informacije o trenutnim ili

			<ul style="list-style-type: none"> • javljanje nadležnom tijelu jednom godišnje 	<ul style="list-style-type: none"> • Za zatvorske kazne kraće od 6 mjeseci – 10 godina registracije 	potencijalnim zaposlenicima.
Portugal	Kaznena djela seksualne prirode na štetu djece	<ul style="list-style-type: none"> • Ime i prezime, • adresa stanovanja i radnog mjesta, • datum i mjesto rođenja, • nacionalnost, • osobni identifikacijski broj 	<ul style="list-style-type: none"> • Registracija u roku od 15 dana od izdržavanja kazne, • obavještanje nadležnog tijela o promjeni adrese u roku od 15 dana, • obavještanje o izbivanju s adrese duljem od 5 dana 	<ul style="list-style-type: none"> • Za kazne zatvora dulje od 10 godina – 20 godina registracije • Za kazne zatvora između 5 i 10 godina – 15 godina registracije • Za kazne zatvora između 1 i 5 godina – 10 godina registracije • Za kazne zatvora do 1 godine – 5 godina registracije 	Registar nije dostupan javnosti
Španjolska	Počinitelji kaznenih djela seksualne prirode na štetu djece i odraslih	<ul style="list-style-type: none"> • Informacije o identitetu i DNK • informacije o kaznenom djelu i presudi, kriminalna povijest 	Registracija pri nadležnim tijelima uz davanje uzorka DNK te pružanje informacija o adresi stanovanja	Trajanje registracije ovisi o dobi žrtve i težini kaznenog djela, maksimalno trajanje iznosi 30 godina	Registar nije dostupan javnosti

3.6.1. Hrvatska

European Parliamentary Research Service (EPRS) 2017. godine objavljuje istraživanje o implementaciji Direktive 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije u zemljama članicama EU, te Hrvatsku navodi kao jednu od zemalja u kojima je implementiran posebni registar počinitelja seksualnih delikata (EPRS, 2017). Hrvatska je 2013. godine u članku 4., stavku 3. Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji (NN 143/12, 53/22) u okviru kaznene evidencije uvela i popis pravomoćno osuđenih osoba za kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, tj. registar počinitelja seksualnih delikata na štetu djece. Evidenciju vodi ministarstvo nadležno za pravosuđe, a podaci o pravomoćno osuđenim osobama neposredno su dostupni sudovima, državnim odvjetništvima, i policiji radi sprječavanja, otkrivanja i progona kaznenih djela. Prema članku 14. navedenog Zakona, nitko nema pravo od građana zahtijevati da podnesu dokaze o svojoj osuđivanosti ili neosuđivanosti, dakle informacije iz registra nisu dostupne javnosti. Međutim, iznimka su slučajevi u kojima se radi o zasnivanju radnog odnosa čije obavljanje podrazumijeva redovite kontakte s djecom. U takvim slučajevima, prvotna verzija Zakona propisivala je da poslodavac *može* zatražiti izdavanje posebnog uvjerenja o osuđivanosti za kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, dok je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji (NN 53/2022) propisao da su poslodavci *obvezni* zatražiti navedeno uvjerenje za opisane poslove. Do brisanja podataka iz kaznene evidencije, odnosno registra, dolazi nastupanjem rehabilitacije koja za počinitelje kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta nastupa po sili zakona protekom dvostrukih rokova koji su propisani ovisno o izrečenoj kazni. Primjerice, ukoliko je počinitelju kaznenog djela izrečena zatvorska kazna u trajanju od 1 do 3 godine, rehabilitacija nastupa pet godina nakon izdržane, oproštene ili zastarjele kazne, no ukoliko se radi o kaznenom djelu spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, rehabilitacija će po sili zakona nastupiti 10 godina nakon izdržavanja kazne zatvora.

S druge strane, u ranije spomenutom izvješću Američkog istraživačkog instituta (FRD, 2022), Hrvatska je smještena u grupu zemalja koje još uvijek nemaju razvijen sustav registracije i obavještanja, ali se poduzimaju koraci u tome smjeru. Jedan od mogućih razloga takvoj kategorizaciji jest činjenica da registracija počinitelja seksualnih delikata u Hrvatskoj ne podrazumijeva aktivno nadziranje počinitelja, odnosno počinitelji nemaju obveze u vidu

godišnjeg javljanja nadležnim tijelima i potvrđivanja podataka u registru, prijavljivanja putovanja, mijenjanja adrese stanovanja i sl. Također, počinitelji nakon pravomoćnosti presude ili izdržavanja kazne nisu dužni samostalno izvršiti obvezu registracije u određenom roku već nadležno ministarstvo podatke o počiniteljima upisuje na temelju podataka koje im dostavljaju sudovi, kaznionice i zatvori, uredi za probaciju i druga nadležna tijela (Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji NN 143/12, 53/22). FRD (2022) u svom izvješću navodi kako je u Hrvatskoj 2017. godine Hrvatska demokratska zajednica u saborsku proceduru uputila „antipedofilski zakon“, točnije prijedlog izmjena 13 članaka Kaznenog zakona i jednog članka Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji kojima se između ostalog predlaže uspostava trajnog registra počinitelja seksualnih delikata na štetu djece, tj. ukidanje zastare za takva kaznena djela („HDZ u saborsku proceduru uputio ‘antipedofilske mjere’“, 2017). Taj je prijedlog pratila i Inicijativa roditelja iz Rijeke protiv pedofilije u Hrvatskoj te ponudila svoj „Nacrt prijedloga novog zakona za seksualne prijestupnike protiv djece i maloljetnih osoba u Republici Hrvatskoj“ u kojem predlažu, između ostalog, uvođenje javnog registra počinitelja, zabranu pristupa javnim i privatnim ustanovama koje rade s djecom, zabranu prilaska javnim površinama poput parkova i igrališta, uvođenje praćenja putem GPS uređaja te zabranu pristupa internetu (Udruga Ruka, 2019a). Nakon prijedloga pokrenuta je i peticija „!Usvojite Antipedofilski zakon! Zaštite djecu!“ za hitno usvajanje predloženog Antipedofilskog zakona koju je do trenutka pisanja ovog rada potpisalo 6166 građana (Udruga Ruka, 2019b). Kao što je i ranije spomenuto, jedina usvojena izmjena Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji, a koja se tiče počinitelja seksualnih delikata na štetu djece i njihove registracije, odnosi se na uvođenje obvezne provjere o osuđivanosti od strane poslodavaca za radna mjesta koja uključuju rad s djecom (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji NN 53/2022).

4. IZAZOVI

Iako su seksualni delikti i njihovi počinitelji i prije 1990-ih godina dobivali značajnu pažnju donositelja zakona, rijetko su koje mjere i politike bile toliko stroge i sveobuhvatne kao mjere registracije i obavještanja s čijim uvođenjem SAD počinje 1994. godine. Prolaskom vremena došlo je do dodatnog širenja i postrožavanja mjera ograničenja kojima su podvrgnuti počinitelji seksualnih delikata te su stručnjaci iz područja kaznenog prava i kriminologije uvidjeli potrebu za sveobuhvatnom procjenom i evaluacijom uvedenih politika.

Kao glavni ciljevi politika reguliranja počinitelja seksualnih delikata ili zakona poznatih pod akronimom SORN (Sex Offender Registration and Notification) navode se unaprjeđenje sigurnosti javnosti i sigurnosti djece. Kako bi takvi zakoni i politike bili učinkoviti u ostvarivanju svojih ciljeva, nužno je temeljiti ih na znanstveno utemeljenim spoznajama (Levenson i D'Amora, 2007). Istraživanja vezana uz registraciju počinitelja seksualnih delikata mogu se podijeliti u četiri skupine: statistička istraživanja profila registriranih osoba, istraživanja recidivizma registriranih osoba, istraživanja ispunjavanja obveza od strane registriranih osoba te istraživanja kolateralnih posljedica registracije (Mustane, Tewksbury i Stengel, 2006; prema Fedoroff i sur., 2009). U nastavku, najviše će pozornosti biti usmjereno na pregled relevantnih istraživanja iz područja recidivizma i kolateralnih posljedica, a budući da Sjedinjene Američke Države imaju najbogatiju povijest i praksu registracije, pa tako i najviše provedenih istraživanja u tom području, pregled će se odnositi uglavnom na SAD.

4.1. Istraživanja recidivizma registriranih počinitelja

Istraživanja učinkovitosti SORN zakona u pogledu smanjenja recidivizma kod registriranih počinitelja u SAD-u najčešće su se provodila na razini pojedinih saveznih država. Rezultati istraživanja, s nekim iznimkama, uglavnom su pokazivali kako SORN nema značajan utjecaj niti na prvo počinjenje seksualnog delikta niti na recidivizam (Zgoba i Mitchell, 2021). Primjerice, Tewksbury, Jennings i Zgoba (2012) u New Jersey-ju proveli su istraživanje u kojem su usporedili recidivizam između 247 počinitelja otpuštenih s izdržavanja kazne zatvora prije i 248 počinitelja otpuštenih poslije uvođenja Meganina zakona. Vremenski period u kojem je recidivizam praćen iznosio je 8 godina, a rezultati su pokazali da ne postoje značajne razlike u generalnom i seksualnom recidivizmu kod uspoređivanih grupa. Sandler i Socia (2008) usporedili su stope uhićenja za seksualne delikte prije i poslije uvođenja SORN zakona u državi New York i ispitali utječe li SORN na stope recidivizma kod počinitelja ranije osuđivanih za

seksualne delikte. Rezultati njihova istraživanja pokazali su kako uvođenje SORN zakona 1996. godine nije imalo značajan utjecaj na stope ukupnih seksualnih delikata, silovanja te seksualnih delikata na štetu djece niti na smanjenje stope recidivizma ranije osuđivanih počinitelja. Rezultati su također pokazali kako se u 94,1% slučajeva uhićenja za kaznena djela seksualnog zlostavljanja djeteta radi o počinitelju kojem je to prvo kazneno djelo seksualne prirode. Drugim riječima, najveći dio počinitelja seksualnih delikata na štetu djece iz ovog istraživanja ne bi bio podložan SORN zakonima (jer nemaju ranije osude za seksualne delikte) pa tako niti povećanoj svjesnosti okoline koja bi ograničila njihovu mogućnost za počinjenjem kaznenog djela (specijalna prevencija), niti su bili odvraceni činjenicom da im u slučaju uhićenja prijete registracija (generalna prevencija) (Bouffard i Askew, 2019).

S druge strane, Barnoski (2005) je svojim istraživanjem provedenim u saveznoj državi Washington nastojao istražiti vezu između recidivizma i uvođenja SORN zakona 1997. godine. U istraživanju je pratio 8359 počinitelja seksualnih delikata otpuštenih s izdržavanja kazne prije i poslije uvođenja SORN-a. Rezultati su pokazali smanjenje stope recidivizma za nasilna i kaznena djela seksualne prirode nakon 1997. godine. Međutim, sam autor navodi kako su na rezultate mogli utjecati i drugi čimbenici poput općeg pada u stopama kriminaliteta u Washingtonu te povećana stopa zatvaranja počinitelja seksualnih delikata.

Zgoba i Mitchell (2021) su povodom 25. godišnjice uvođenja Meganina zakona na federalnoj razini proveli prvu meta analizu utjecaja SORN zakona na recidivizam počinitelja seksualnih delikata. Nakon procesa selekcije, u analizu je uključeno 18 istraživanja u kojima se longitudinalno pratio recidivizam ukupno 474640 počinitelja seksualnih delikata koji su bili obuhvaćeni mjerama SORN politika u razdoblju od 1996. godine do 2020. godine. Autori su pratili tri različita ishoda – kombinirani recidivizam, recidivizam prema vrsti kaznenog djela (seksualne i neseksualne prirode) te recidivizam u smislu uhićenja, odnosno u smislu presude. Rezultati meta analize pokazali su da SORN nema statistički značajan utjecaj niti na jedan praćeni ishod. Obzirom na dobivene rezultate, autori zaključuju kako implementacija SORN politika u proteklih 25 godina u SAD-u nije pokazala utjecaj na odvracanje od počinjenja kaznenih djela kod odraslih osoba.

4.2. Istraživanja kolateralnih posljedica

Uspješna reintegracija u zajednicu velik je izazov većini osoba osuđenih na zatvorske kazne, a on je još izraženiji kada se radi o osobama koje su registrirane kao počinitelji seksualnih delikata na štetu djece ili odraslih (Levenson, Zgoba i Tewksbury, 2007a; Levenson,

Grady i Leibowitz, 2016). Iako uvedene s dobrim namjerama zaštite djece i javnosti od opasnih počinitelja seksualnih delikata, SORN politike sa sobom nose i neke neželjene posljedice koje mogu imati nepovoljan utjecaj na reintegraciju, a time i na povećani rizik za recidivizam (Ackerman, Sacks i Osier, 2013; Mercado, Alvarez i Levenson, 2008). Registrirani počinitelji seksualnih delikata kažnjeni su kaznom izrečenom presudom, ali i procesom registracije koji sa sobom često nosi posljedice u vidu gubitka ili otežanog pronalaska zaposlenja, gubitka mjesta za život, manjka socijalne podrške, vigilantizma i psihosocijalnih poteškoća poput stigmatizacije i izolacije (Levenson, D'Amora i Hern, 2007b; Levenson i sur., 2016; Cubellis, Walfield i Harris, 2018) .

4.2.1. Mjesto za život

Iako se kolateralne posljedice mogu povezati s većinom mjera uvedenih SORN politikama, mjere ograničenja mjesta stanovanja često se navode kao najistaknutiji otežavajući čimbenik uspješne reintegracije počinitelja seksualnih delikata (Rolfe, Tewksbury i Schroeder, 2017). Kao što je i ranije navedeno, restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja zabranjuju registriranim počiniteljima prebivanje u krugu od najčešće 150 (500 ft) do 760 metara (2500 ft) od mjesta na kojima se djeca redovno okupljaju (npr. škole, vrtići, parkovi, igrališta, stanice školskih autobusa) (Nieto i Jung, 2006). Velik broj i raspršenost takvih mjesta u urbanim područjima dovode do preklapanja „zona ograničenja“ što uvelike otežava pronalazak mjesta za život koje ne krši propisana pravila. Iz tog razloga, u nekim urbanim područjima registrirani počinitelji prisiljeni su grupirati se u rubnim područjima gradova i četvrtima s visokim stopama kriminaliteta (Levenson i Cotter, 2005). Obzirom na migracije počinitelja iz središta u rubna područja urbanih sredina, ovakve restrikcije izazivaju domino efekt u kojem i susjedni gradovi uvode iste ili još strože restrikcije kako bi spriječili naseljavanje „prognanih“ seksualnih prijestupnika u vlastitim zajednicama (Zgoba, Levenson i McKee, 2009).

Levenson i Cotter (2005) proveli su istraživanje u Floridi u kojem je sudjelovalo 135 počinitelja seksualnih delikata obuhvaćenih restrikcijama koje im zabranjuju prebivanje u krugu 300 metara od škola, vrtića, parkova, igrališta i drugih mjesta gdje se djeca okupljaju. Rezultati njihova istraživanja pokazali su da je 50% ispitanika bilo prisiljeno preseliti se nakon izlaska s odsluženja kazne kako ne bi prekršili uvedene restrikcije. Također, 57% ispitanika navelo je da im je teško pronaći financijski pristupačan smještaj koji ne krši restrikcije, a 44% ispitanika nije u mogućnosti živjeti s članovima obitelji zbog restrikcije od 300 metara. Zandbergen i Hart (2006) koristeći tehnologiju mapiranja došli su do podatka kako se 95% potencijalno dostupnih

mjesta za stanovanje u Orange County-ju u Floridi nalazi u „zoni ograničenja“, tj. 300 metara od mjesta na kojem se okupljaju djeca.

Čak i kada uspiju pronaći mjesto za život kojim ne krše restrikcije, mnogi registrirani počinitelji izjavljuju kako im takav smještaj često nije financijski pristupačan ili im najmodavci ne žele odobriti najam zbog činjenice da se nalaze u registru (Levenson, 2018). Ostavljeni s malo mogućnosti za život u gradskim sredinama, registrirani počinitelji na neki su način prisiljeni na život u socijalno dezorganiziranim četvrtima ili na beskućništvo, što im u značajnoj mjeri otežava pristup zaposlenju, socijalnim uslugama i podršci te tretmanu (Zgoba i sur., 2009). Primjerice, u Miamiu su 2007. godine, nakon uvođenja restrikcija, registrirani počinitelji počeli naseljavati prolaz ispod mosta Julia Tuttle (Rodriguez, 2010). Do 2010. kamp je naselilo više od 100 osoba koje su spavale u šatorima ili automobilima, a most je postao njihova službena adresa za potrebe registracije. Probacijski službenici ondje bi upućivali zatvorenike otpuštene s izdržavanja kazne zatvora koji nemaju smještaj, a potom bi kamp posjećivali kako bi potvrdili da počinitelji ondje borave (Terry, 2015). Nakon što je 2010. došlo do promjena u restriktivnim mjerama, kamp je zatvoren, a stanovnici su premješteni u privremene smještaje u Miamiu s čijim im je financiranjem neko vrijeme pomagao *Miami-Dade Homeless Trust* (FindLaw, 2010).

Uz ovdje navedena, i brojna druga istraživanja pokazala su kako restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja pred registrirane počinitelje postavljaju brojne teškoće i izazove, dok je njihova učinkovitost u pospješivanju sigurnosti zajednice i smanjenju recidivizma upitna (Duwe, Donnay i Tewksbury, 2008). Stabilnost mjesta stanovanja povezana je razvojem socijalnih veza, koje povratno mogu utjecati na odvratanje od počinjenja kaznenih djela kroz uključivanje u prosocijalne aktivnosti i pozitivnu percepciju sebe kao nedevidantne osobe (Laub i Sampson, 2001; prema Levenson i sur., 2007a). Izolirani, stigmatizirani i izopćeni iz zajednice, počinitelji seksualnih delikata imaju premalo šansi za konformiranje s društveno prihvaćenim vrijednostima i povezivanje s osobama koje žive u skladu sa zakonima (Maruna, LeBel, Mitchell i Naples, 2004; prema Zgoba i sur., 2009).

4.2.2. Zaposlenje

Uz sigurno mjesto za život, važan čimbenik koji doprinosi uspješnoj reintegraciji u zajednicu nakon izvršavanja kazne zatvora jest zaposlenje (Wagner, 2011). Međutim, registrirani počinitelji seksualnih delikata pri traženju zaposlenja suočavaju se sa stigmom koju seksualni delikti nose sa sobom, ali i s restrikcijama koje se odnose na njihovo zapošljavanje

(Tolson i Klein, 2015). Uz restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja, brojne jurisdikcije u SAD-u uvele su i restrikcije koje zabranjuju počiniteljima seksualnih delikata na štetu djece zapošljavanje na radnim mjestima na kojima im je omogućen kontakt s djecom (Lester, 2007). Zabrane zapošljavanja uglavnom se odnose na škole, vrtiće, igraonice, bazene, centre za rekreaciju, zdravstvene ustanove te na druga radna mjesta koja uključuju redovan kontakt s djecom (Tewksbury i Zgoba, 2010; Lester, 2007; CSOM, 2002). Osim zapošljavanja na takvim radnim mjestima, u nekim savezima država registriranim počiniteljima zabranjeno je i zapošljavanje u određenom radijusu od takvih lokacija (Lester, 2007). Iako donesene s ciljem zaštite djece, ove se restrikcije u nekim državama odnose na sve počinitelje seksualnih delikata, dakle i na one čija je žrtva bila odrasla osoba te na one za koje se smatra da nemaju visok rizik za recidivizam (Wagner, 2011). Takva ograničenja posebno su izazovna za one počinitelje kojima je nakon registracije onemogućen povratak prijašnjem zanimanju i prirodi posla te su prisiljeni promijeniti karijeru. To u većini slučajeva znači da moraju prihvatiti bilo koji posao koji mogu pronaći, a to su najčešće nisko plaćeni, privremeni poslovi koji ne zahtijevaju posebne vještine. Kada se radi o poslovima čije im je obavljanje dozvoljeno, registrirani počinitelji suočavaju se s predrasudama poslodavaca koji smatraju da bi zapošljavanje počinitelja seksualnih delikata bilo prevelik rizik (Tewksbury i Lees, 2006).

U istraživanjima kolateralnih posljedica registracije, gubitak i poteškoće s pronalaskom zaposlenja često se navode među prvima, zajedno s otežanim pronalaskom mjesta za stanovanje. Tewksbury i Lees (2006) proveli su istraživanje u kojem su ispitali socijalne, emocionalne i praktične posljedice statusa registriranog počinitelja seksualnih delikata, a u istraživanju su provedeni intervjui s 22 ispitanika iz savezne države Kentucky. Rezultati istraživanja pokazali su da ispitanici kao najčešću problematičnu posljedicu registracije navode poteškoće s pronalaskom i zadržavanjem zaposlenja zbog činjenice da se nalaze na javnom registru počinitelja. U istraživanju provedenom s registriranim počiniteljima u Wisconsinu, njih 57% navodi da su izgubili posao zbog registracije (Zevitz i Farkas, 2000), dok ispitanici iz New Jerseyja navode da je njih više od polovice (52%) izgubilo posao iz istog razloga (Mercado i sur., 2008).

Istraživanja recidivizma pokazala su da pronalazak i zadržavanje zaposlenja mogu imati značajnu stabilizirajuću ulogu u životu osobe koja je tek napustila zatvorski sustav (CSOM, 2002). Uvođenjem strogih restriktivnih mjera koje se odnose na zapošljavanje registriranih počinitelja seksualnih delikata koji ne predstavljaju opasnost zajednici smanjuju im se prilike za sudjelovanje u prosocijalnim aktivnostima, izgradnju odnosa, razvoj osjećaja

samopoštovanja i pozitivnog identiteta te strukturiranje vremena, a samim time potencijalno se ugrožava uspješnost njihove reintegracije koja je povezana i s recidivizmom (Kruttschnitt, Uggen i Shelton, 2000; prema Tolson i Klein, 2005).

4.2.3. Psihosocijalne posljedice i stigmatizacija

Pored kolateralnih posljedica koje se odnose na poteškoće sa zaposlenjem i pronalaskom adekvatnog mjesta za život, SORN politike kreirale su okruženje u kojem su izolacija i stigmatizacija počinitelja seksualnih delikata prihvaćene kao uobičajena pojava. Javnim etiketiranjem osoba kao počinitelja seksualnih delikata i informiranjem čitavih zajednica o njihovoj prisutnosti kreira se kultura izopćivanja koja registriranim počiniteljima dodatno otežava već težak zadatak uspješne reintegracije u zajednicu (Tolson i Klein, 2005). Psihosocijalni simptomi poput srama, anksioznosti, depresije, beznađa, osjećaja stigmatiziranosti i izoliranosti u istraživanjima se često navode kao kolateralne posljedice registracije (Levenson i sur., 2016; Ackerman i sur, 2013; Levenson i Cotter, 2005). U već spomenutom istraživanju koje su proveli Tewksbury i Lees (2006), registrirani počinitelji među najčešćim posljedicama registracije naveli su i probleme s interpersonalnim odnosima te stigmatizacijom. Ispitanici navode kako je njihova registracija u nekim slučajevima dovela do potpunog prekida komunikacije s bliskim i daljnjim članovima obitelji. Osim osjećaja izoliranosti unutar kruga obitelji, velik dio ispitanika doživljava osjećaj etiketiranosti, prepoznatljivosti i općeg prezira javnosti. Levenson i suradnici (2007b) proveli su istraživanje kolateralnih posljedica s 239 registriranih počinitelja iz Indiane i Connecticuta gdje njih 54% navodi kako se zbog registracije osjećaju napušteno i izolirano, 50% doživjelo je gubitak prijatelja i bliskih veza, 58% osjeća sram zbog kojeg izbjegavaju uključivanje u društvene aktivnosti, a 62% ispitanika navodi kako im stres uzrokovan registracijom otežava reintegraciju. Slični rezultati dobiveni su i u istraživanju provedenom s registriranim počiniteljima iz Pennsylvanije, Texasa i Wisconsin, a u kojem 51% počinitelja navodi da su nakon registracije izgubili bliskog prijatelja, dok je 28% počinitelja izgubilo suprugu ili partnera (Frenzel, Bowen, Spraitz, Bowers i Phaneuf, 2014).

Doživljavanje osjećaja srama, stigmatizacije i ranjivosti, često dovodi i do samovoljne izolacije registriranih počinitelja iz lokalnih zajednica. U istraživanju koje su proveli Burchfield i Mingus (2008) približno 34% ispitanika navelo je kako su svjesno i samovoljno ograničili svoju interakciju s drugima i udaljili se od prijatelja, obitelji i susjeda. Kao razlog izolacije navode

strah od otkrivanja njihova statusa registriranog počinitelja seksualnih delikata u široj zajednici i želju za minimiziranjem razine stigme i negativnih posljedica koje već doživljavaju.

Stigmatizaciju i neugodne emocije ne doživljavaju samo registrirani počinitelji, već se te posljedice proširuju i na članove njihovih obitelji. I sami registrirani počinitelji prepoznaju tu činjenicu pa u istraživanjima kao česti izvor stresa i zabrinutosti navode posljedice svoje registracije na njihove partnere, djecu, članove šire obitelji i prijatelje (Tewksbury i Lees, 2006). Socijalna marginalizacija, osuđivanje, izopćavanje iz susjedstva te izbjegavanje razgovora o privatnom životu kako se ne bi otkrila registracija bliske osobe, sve su posljedice s kojima se nerijetko suočavaju svi članovi obitelji registriranog počinitelja (Farkas i Miller, 2007). U istraživanju utjecaja registracije na odnose u obiteljima registriranih osoba koje imaju djecu (Klimer i Leon, 2017) sudionici su opisali brojne logističke prepreke koje im onemogućavaju sudjelovanje u važnim događajima djetetova života i otežavaju razvoj povezanosti s djecom. Registrirani počinitelji nisu u mogućnosti odvesti dijete u školu ili park, sudjelovati na njihovoj školskoj priredbi ili sportskom natjecanju. Takve restrikcije onemogućavaju prisutnost roditelja u djetetovu životu, ali i stavljaju velik teret na drugog roditelja što povratno može utjecati na kvalitetu odnosa u obitelji.

Opisane poteškoće u odnosima s bližnjima, stigmatiziranost, izolacija i udaljavanje od sustava podrške povećavaju rizik za razvoj problema mentalnog zdravlja poput depresije, problema s kontrolom ljutnje i suicidalnih tendencija kod registriranih počinitelja, a učestalo doživljavanje takvih emocionalnih izazova može povratno utjecati na uspješnost njihove reintegracije u zajednicu (Stinson i Becker, 2011; prema Tolson i Klein, 2005).

4.2.4. Uznemiravanje i vigilantizam

Uzevši u obzir javnu dostupnost detaljnih informacija o identitetu, adresi stanovanja i radnog mjesta, kaznenom djelu i fizičkom izgledu registriranih počinitelja seksualnih delikata ne iznenađuje podatak da su svi ispitanici u istraživanju Tewksburyja i Leesa (2006) osjećali strah od doživljavanja verbalnog i fizičkog nasilja nakon što su njihovi podaci objavljeni u javnom registru. U istraživanju Mercado i suradnika (2008) 48% ispitanika navelo je da su zbog informiranja javnosti o njihovoj registraciji doživjeli prijetnje fizičkim nasiljem, dok je 11% ispitanika zaista i doživjelo fizički napad i ozljeđivanje. Više od četvrtine ispitanika (27%) doživjelo je oštećenje imovine, a više od trećine (34%) navelo je kako su prijetnje i uznemiravanje doživjele i osobe koje dijele kućanstvo s njima. Sudionici ovog istraživanja u značajnoj mjeri izjavili su kako se boje za vlastitu, ali i sigurnost članova svojih obitelji. Slični

rezultati dobiveni su i u istraživanju Frenzel i suradnika (2014) gdje 42% ispitanika navodi da su doživjeli verbalno uznemiravanje, 13% doživjelo je fizički napad, a 20% ispitanika primilo je prijeteće i uznemirujuće poruke i poštu.

Primjeri uznemiravanja i nasilja prema registriranim počiniteljima seksualnih delikata nisu dostupni samo u znanstvenim istraživanjima, već i u medijima. U saveznoj državi Maine 2006. godine dvadesetogodišnji mladić ubio je dva počinitelja seksualnih delikata koja su se nalazila u javnom registru te savezne države. Na svom je računalu imao spremljene adrese 34 registrirane osobe te je policija njegova ubojstva okarakterizirala kao osvetnički pohod („Stephen Marshall Stalked More Sex Offenders“, 2006). U Kaliforniji, samo 35 dana nakon izlaska sa služenja kazne zatvora, registrirani počinitelj pronađen je izboden do smrti u svome domu. Ubio ga je susjed, nakon što je otkrio da se nalazi u registru počinitelja seksualnih delikata. Ubijeni počinitelj počinio je kazneno djelo na štetu odrasle osobe, no zbog načina na koji je formuliran opis kaznenog djela u registru, njegov ubojica netočno je zaključio da se radilo o djetetu te izjavio da bi svaki otac u njegovoj poziciji učinio isto kako bi zaštitio vlastitu djecu od viktimizacije (La Ganga, 2007). U Sjevernoj Karolini 2013. godine par neonacista ubio je registriranog počinitelja i njegovu suprugu nakon što su njegovu adresu pronašli u registru. Prilikom suđenja, ubojica je izjavio da zlostavljači djece „ne zaslužuju živjeti“ i kako bi sve ponovio (Baldacci i McLaughlin, 2014). Ovdje navedeni slučajevi samo su mali dio velikog broja primjera koji pokazuju kako omogućavanje javnog pristupa osobnim informacijama registrirane počinitelje seksualnih delikata može učiniti lakim metama uznemiravanja i nasilja (Wagner, 2011).

Detaljno i senzacionalističko medijsko izvještavanje o tragičnim i teškim slučajevima seksualnog zlostavljanja djece dovelo je do povećanog interesa za uvođenjem novih i strogih politika i mjera usmjerenih na počinitelje seksualnih delikata čija učinkovitost nije empirijski dokazana. Rezultati istraživanja učinkovitosti i kolateralnih posljedica strogih i sveobuhvatnih mjera registracije i ograničenja kojima su podvrgnuti počinitelji seksualnih delikata pokazali su kako one često donose više štete nego koristi. Uzevši u obzir rezultate ranije navedenih istraživanja moguće je zaključiti kako je SORN politikama potrebna reforma koja će se temeljiti na dokazima te koja će u fokusu imati prava i potrebe žrtava, počinitelja i njihovih obitelji.

5. ALTERNATIVE TRENUTNIM POLITIKAMA U SAD-u I PRIJEDLOZI ZA REFORMU

Zakonska regulacija obveza počinitelja seksualnih delikata nakon njihova izlaska s odsluženja zatvorske kazne na slobodu za cilj ima zaštititi djecu i druge članove zajednice od viktimizacije. Međutim, s obzirom na provedena istraživanja o učinkovitosti SORN politika u prevenciji recidivizma i općem smanjenju stope seksualnih delikata koja su prikazana u ranijem poglavlju, postavlja se pitanje ostvaruju li uvedene politike svoje ciljeve. U vrijeme kada su se takve politike i zakoni donosili nije bilo provedeno dovoljno istraživanja na temelju kojih bi donositelji odluka mogli procijeniti hoće li uvedene mjere biti učinkovite i temelje li se one uopće na ispravnim pretpostavkama (Thomas 2003; prema Terry i Ackerman, 2009b).

Prva pretpostavka na kojoj se temelje SORN politike, a koja nije potkrijepljena dokazima, odnosi se na recidivizam počinitelja seksualnih delikata. Slično kao i u slučaju ranije opisanih zakona o seksualnim psihopatima iz 1930-ih i moderni zakoni o registraciji počinitelja seksualnih delikata temelje se na pretpostavci da su oni tip počinitelja koji ima vrlo visoke stope recidivizma. Točnije, dugoročna kontrola počinitelja seksualnih delikata jednom kada se vrate u zajednicu temelji se na pretpostavci da oni gotovo uvijek recidiviraju te da taj rizik od recidivizma postoji tijekom cijelog njihova života (Levenson i sur., 2016; Zgoba i Mitchell, 2021). Međutim, kao što je Tappan 1950. opovrgnuo pretpostavku o visokim stopama recidivizma kod počinitelja seksualnih delikata, tako i suvremenija istraživanja pokazuju kako se stopa recidivizma kod počinitelja seksualnih delikata kreće između 5% i 15%, ovisno o istraživanju, i manja je od, primjerice, stope recidivizma kod počinitelja nasilnih ili kaznenih djela protiv imovine (Simple i Bray, 2006; prema Levenson i sur. 2016; Hanson, Letourneau, Harris, Helmus i Thornton, 2018). Iako službene stope recidivizma ne prikazuju stvarne stope seksualnog kriminaliteta jer se seksualni delikti često ne prijavljuju, i dalje su daleko od premise „svi seksualni prijestupnici recidiviraju“ (Levenson i D'Amora, 2007).

Druga neutemeljena pretpostavka u podlozi SORN politika odnosi se na vrstu odnosa između počinitelja seksualnog delikta i žrtve, tj. na „*stranger danger*“ mit. Obavještavanje javnosti o prisutnosti registriranih počinitelja u zajednici i restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja temelje se na uvjerenju da rizik od seksualne viktimizacije djece najviše prijete „izvana“, točnije da su počinitelji takvih djela stranci koji vrebaju na školskim dvorištima i dječjim igralištima (Levenson, 2009). Međutim, policijski izvještaji pokazuju kako su u 34% slučajeva seksualnog zlostavljanja djece počinitelji članovi obitelji, a u 59% slučajeva radi se o obiteljskim

poznanicima (Bureau of Justice Statistics, 2000; prema Levenson i D'Amora, 2007). Rezultati istraživanja Maguire i Singer (2010) pokazali su da se u 87,2% slučajeva seksualnog zlostavljanja djece radi o počiniteljima koji su poznanici, članovi obitelji ili osoba bliska djetetu. Kao što je i ranije u radu spomenuto, značajan dio zakona o registraciji počinitelja seksualnih delikata donesen je uslijed moralne panike koja se u javnosti javlja nakon opsežnog i senzacionalističkog izvještavanja medija o teškim slučajevima otmica, zlostavljanja i ubojstava djece koji su zapravo iznimke (Wright, 2009).

SORN politike djelomično su utemeljene i na „nesigurnosti“ oko učinkovitosti tretmana u populaciji počinitelja seksualnih delikata (Levenson i D'Amora, 2007). Naime, istraživanja učinkovitosti pokazuju dvojake rezultate. Primjerice, istraživanje koje su proveli Hanson, Broom i Stephenson (2004; prema Wright, 2009) nije pokazalo razlike u recidivizmu počinitelja koji su bili uključeni u tretman i onih koji nisu. S druge strane, meta analiza u kojoj su Losel i Schmucker (2005) analizirali rezultate 69 istraživanja u kojima je uspoređeno ukupno 80 grupa počinitelja uključenih i neuključenih u tretman pokazala je 37% nižu stopu recidivizma kod grupa uključenih u tretman. Od različitih pristupa psihosocijalnim intervencijama u ovoj meta-analizi najučinkovitijim pokazao se kognitivno-bihevioralni pristup koji počiniteljima pomaže u promjeni obrazaca razmišljanja i kontroli impulsa. Iako rezultati znanstvenih istraživanja o uspješnosti tretmana nisu nedvosmisleni i jasno je da tretman nije jednako učinkovit za različite počinitelje seksualnih delikata, postoje dokazi koji upućuju na to da tretman može biti koristan i učinkovit za značajan dio njih (Levenson i D'Amora, 2007).

Obzirom na rezultate istraživanja koja dovode u pitanje postavke na kojima se SORN politike temelje, istraživanja koja pokazuju izostanak njihova utjecaja na smanjenje stopa seksualnih delikata te istraživanja koja pokazuju opseg kolateralnih posljedica koje registrirani počinitelji i njihove obitelji doživljavaju, određeni broj autora navodi potrebu uvođenja reformi u nekoliko aspekata SORN politika (Levenson, 2018; Levenson i sur., 2016; Levenson i D'Amora, 2007), a u nastavku će biti prikazana 3 najčešće spomenuta aspekta.

- 1) Trajanje registracije i odluka o primjeni restrikcija trebaju se temeljiti na individualnoj procjeni rizika

Razvoj SORN politika od njihova začetka za cilj ima obuhvatiti što je moguće više počinitelja seksualnih delikata i uključiti ih u sustav registracije na duge vremenske periode. Međutim, takav pristup kontradiktoran je empirijskim istraživanjima koja pokazuju kako se rizik od recidiva za počinjenje seksualnih delikata smanjuje prolaskom godina, kao što je slučaj i s

drugim vrstama delikata. Točnije, stope recidivizma kod osoba u 40-im i 50-im godinama života dosljedno padaju, a nakon 60-e godine dolazi do značajnog i naglog pada (Hanson, 2002; prema Zgoba i Mitchell, 2021). Također, istraživanje Hansona i suradnika (2018) pokazalo je da se rizik od recidiva smanjuje s prolaskom vremena koje osoba provodi u zajednici bez da čini nove delikte. Autori istraživanja otkrili su kako se rizik od recidiva kod počinitelja seksualnih delikata smanjuje za pola svakih 5 godina koje u zajednici provedu bez počinjenja novog kaznenog djela, te da s prolaskom 20 godina čak i najrizičniji počinitelji dolaze do točke u kojoj nisu u većem riziku za počinjenje seksualnog delikta od pojedinaca koji čine kaznena djela, ali nisu seksualni prijestupnici (*desistance threshold*). Obzirom da u većini saveznih zemalja postoji i doživotna registracija za neka kaznena djela seksualne prirode, činjenica je da registar u svakom trenutku čini i značajan dio osoba starije dobi koje ne predstavljaju gotovo nikakav rizik za počinjenje novih kaznenih djela (Levenson, 2018). Dakle, doživotna registracija doprinosi neučinkovitoj distribuciji resursa i nepotrebno produljuje djelovanje kolateralnih posljedica kod registriranih počinitelja, bez da značajno utječe na povećanje sigurnosti zajednice (Levenson i sur., 2016).

Također, umjesto određivanja trajanja registracije i klasifikacije počinitelja na temelju vrste, tj. težine kaznenog djela kakvu uvodi AWA, predlaže se korištenje empirijski utemeljenih instrumenata za procjenu rizika od recidiva. Sveobuhvatne strategije i restriktivne mjere koje ne kategoriziraju počinitelje prema stvarnom riziku otežavaju javnosti prepoznavanje onih počinitelja koji zaista predstavljaju opasnost u zajednici. S druge strane, sustavi klasifikacije koji se temelje na procjeni rizika i potreba omogućavaju učinkovitije usmjeravanje resursa u nadzor i tretman visokorizičnih počinitelja, bez ugrožavanja životne stabilnosti počinitelja nižeg rizika i njihovih obitelji (Levenson i D'Amora, 2007).

2) Maloljetne osobe ne bi trebale biti podložne registraciji

Prije više od 100 godina američki kaznenopravni sustav prepoznao je da se maloljetnici razlikuju od odraslih osoba i da ih kao takve treba i tretirati. Koncept odvojenog maloljetničkog kaznenopravnog sustava prihvaćen je širom svijeta, a temelji se na značajnom broju istraživanja koja pokazuju kako se kriminalitet kod maloljetnika razlikuje od onog kod odraslih osoba zbog njihovih razvojnih karakteristika, zrelosti i razumijevanja krivnje (Zimring, 2000; prema Grafinkle, 2003). Međutim, uvođenjem *Adam Walsh Act*-a 2006. godine, registracija maloljetnika u SAD-u postaje obvezna, u nekim savezima država čak i kada se radi o dvije maloljetne osobe koje su u spolne radnje stupile svojevrijem i s pristankom ili bez razumijevanja onoga što rade (Parker, 2014). Takva praksa kontradiktorna je rehabilitacijskim ciljevima

maloljetničkog kaznenopravnog sustava te ignorira saznanja o neurološkom, kognitivnom, socijalnom i psihološkom razvoju djece i mladih (Levenson, 2018). Stigmatizacija koja dolazi zajedno s registracijom može imati značajan negativan utjecaj na razvoj identiteta, samopoimanja i samopouzdanja kod adolescenata (Human Rights Watch, 2013). Uz teške posljedice na mentalno zdravlje, registrirane maloljetne osobe i njihove obitelji također doživljavaju i većinu kolateralnih posljedica opisanih ranije. Djeca i mladi ne bi trebali čitav život biti „obilježeni“ radi greške koju su učinili, potencijalno i bez da su je razumjeli. Određeni dio maloljetnih osoba koje su osuđene za počinjenje kaznenog djela seksualne prirode možda i ima neke antisocijalne ili seksualno devijantne osobine, ali većina ih je i dalje podložna rehabilitaciji ukoliko ih se uključi u prikladan oblik tretmana (Levenson i sur., 2016).

3) Restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja potrebno je ukinuti

Kao što je u poglavlju o izazovima opisano, istraživanja su pokazala kako restrikcije koje se odnose na mjesto stanovanja registriranih počinitelja sa sobom nose velik broj izazova koji potencijalno mogu ugroziti uspješnost reintegracije bivših zatvorenika, a tako i povećati rizik za recidivizam (Duwe i sur., 2008; Levenson i Cotter, 2005; Rolfe i sur., 2017). Počinitelji seksualnih delikata na štetu djece ne zlostavljaju djecu zato što žive blizu škole ili parka, već prilike za zlostavljanje stvaraju izgradnjom odnosa povjerenja ili autoriteta s djecom i njihovim obiteljima (Duwe i sur., 2008; Zandbergen, Levenson i Hart, 2010). Savezna država Colorado provela je istraživanje u kojem se, između ostalog, ispitalo utječe li mjesto stanovanja registriranih počinitelja na sigurnost u zajednici. U prijedlozima koji se temelje na rezultatima provedenog istraživanja *Colorado Department of Public Safety* navodi kako uvođenje restrikcija koje se odnose na mjesto stanovanja ne utječe na recidivizam registriranih počinitelja te ih *se stoga ne bi trebalo* koristiti kao metodu kontrole recidivizma (Colorado Department of Public Safety, 2004).

Politike registracije i mjere ograničenja kojima su podvrgnuti počinitelji seksualnih delikata, a koje se u značajnoj se mjeri temelje na dezinformacijama, mitovima i zabludama o seksualnim deliktima i njihovim počiniteljima nisu učinkovite u zaštiti djece i drugih članova zajednice te predstavljaju neučinkovito korištenje resursa (Levenson i D'Amora, 2007). Istraživanja SORN politika pokazuju malen ili beznačajan utjecaj uvedenih mjera na smanjenje recidivizma počinitelja, dok kolateralne posljedice s kojima se oni i njihove obitelji suočavaju negativno utječu upravo na one čimbenike koji povećavaju rizik za recidiv. Registri počinitelja koji su prvotno policiji, zabrinutoj javnosti i roditeljima trebali pružati informacije o najopasnijim i najnasilnijim počiniteljima i tako pomoći u prevenciji viktimizacije, sada sadrže

prevelik broj počinitelja različitih razina rizika pa je i mogućnost identificiranja onih zaista opasnih značajno ugrožena (Levenson i sur., 2016). Reformirane politike registracije počinitelja seksualnih delikata moraju napustiti potrebu za kratkoročnim i simboličnim „pobjedama“ nad seksualnim deliktima i njihovim počiniteljima te se usmjeriti na ostvarivanje ravnoteže između omogućavanja uspješne reintegracije, zaštite prava žrtava te osiguravanja sigurnosti zajednice.

6. ZAKLJUČAK

Iscrpno medijsko izvještavanje o teškim i tragičnim slučajevima seksualnog zlostavljanja djece u Sjedinjenim Američkim Državama 90-ih godina 20. stoljeća rezultiralo je svojevrsnom moralnom panikom u javnosti te povećanjem interesa donositelja zakona za uvođenjem novih politika sa svrhom prevencije seksualne viktimizacije i zaštite djece i javnosti. Uslijed pritiska javnosti, federalno zakonodavstvo SAD-a 1994. godine uvodi prvi federalni zakon o registraciji počinitelja seksualnih delikata, *Jacob Wetterling Crimes Against Children and Sexually Violent Offender Registration Act*, te time započinje seriju donošenja strogih i velikim dijelom znanstveno neutemeljenih politika registracije. Dio zapadnih zemalja u određenoj je mjeri slijedio takve zakonodavne „trendove“, no uzevši u obzir dodatne mjere ograničenja i mjeru obavještavanja javnosti, politika registracije počinitelja u SAD-u izdvaja se kao najstroža.

Temeljene na pogrešnim pretpostavkama o riziku za recidiv počinitelja seksualnih delikata, najčešćoj vrsti odnosa između počinitelja i žrtve te nepovjerenju u učinkovitost tretmana počinitelja seksualnih delikata, politike registracije nisu pokazale značajan utjecaj na smanjenje recidivizma među registriranim počiniteljima. S druge strane, stroge mjere kojima su počinitelji podložni rezultiraju širokim spektrom kolateralnih posljedica koje pogađaju ne samo registrirane počinitelje, već i njihove obitelji. Doživotna stigmatizacija, značajno otežan pronalazak zaposlenja i pogodnog mjesta za život te otežan pristup uslugama podrške i tretmana uvelike smanjuju šanse za uspješnu reintegraciju, a samim time i povećavaju rizik za recidiv počinitelja seksualnih delikata. Uzevši u obzir takve posljedice politika registracije, sve je veći broj stručnjaka koji se zalaže za reforme u smjeru smanjenja opsega počinitelja obuhvaćenih mjerom dugotrajne i doživotne registracije, ukidanja obveze registracije za maloljetne osobe te ukidanja mjere ograničenja stanovanja za koju se pokazalo kako sa sobom nosi najviše kolateralnih posljedica.

Iako počinitelji seksualnih delikata mogu biti opasni i predstavljati ugrozu zajednici, većina zakona kojima se „uređuje“ njihov život nakon izlaska s odsluženja kazne zatvora rezultat su panike i nerazumijevanja koje dodatno potiču mediji svojim načinom izvještavanja. Sve dok se temelje na ekstremnim slučajevima seksualnog zlostavljanja te na strahu umjesto na dokazima, politike registracije počinitelja seksualnih delikata neće biti učinkovite u ostvarenju svoga cilja – zaštititi djece i zajednice.

7. LITERATURA

1. Ackerman, A. R., Sacks, M., Osier, L. N. (2013). The Experiences of Registered Sex Offenders With Internet Offender Registries in Three States. *Journal of Offender Rehabilitation*, 52(1), 29–45.
2. Ackerman, A. R., Terry, K. J. (2009). Leaders in Sex Offender Research and Policy. U R. G. Wright (ur.), *Sex Offender Laws: Failed Policies, New Directions* (399 - 426). New York: Springer Publishing Company.
3. Adam Walsh Child Protection and Safety Act (2006). Preuzeto 20.4.2022. s https://www.justice.gov/archive/olp/pdf/adam_walsh_act.pdf
4. Baldacci, M., McLaughlin, E. C. (2014). Neo-Nazis feign remorse, taunt family of murdered sex offender. *CNN*. Preuzeto 26.06.2022. s <https://edition.cnn.com/2014/05/07/justice/south-carolina-neo-nazis-murder-sex-offender/index.html>
5. Barnoski, R. (2005). Sex Offender Sentencing in Washington State: Has Community Notification Reduced Recidivism?. Preuzeto 18.06.2022. s https://www.wsipp.wa.gov/ReportFile/919/Wsipp_Has-Community-Notification-Reduced-Recidivism_Report.pdf
6. Bochenski, M. (2016). Criminological Problems of Registers of Sexual Offenders: Remarks on the Sexual Offences Act of 13 May 2016. *Problems of Forensic Sciences*, 105(1), 370 – 393.
7. Bouffard, J. A., Askew, L. N. (2019). Time-Series Analyses of the Impact of Sex Offender Registration and Notification Law Implementation and Subsequent Modifications on Rates of Sexual Offenses. *Crime & Delinquency*, 65(11), 1483 – 1512.
8. Brewster, M. P., DeLong, P. A., Moloney, J. T. (2012). Sex Offender Registries: A Content Analysis. *Criminal Justice Policy Review*, 24(6), 695 – 715.
9. Brooks, A. D. (1996). Megan's law: constitutionality and policy. *Criminal Justice Ethics*, 15(1), 56 – 66.
10. Burchfield, K., Mingus, W. (2008). Not in My Neighborhood: Assessing Registered Sex Offenders' Experiences With Local Social Capital and Social Control. *Criminal Justice and Behavior*, 35(3), 356 – 374.
11. Cann, D., Isom Scott, D.A. (2020). Sex Offender Residence Restrictions and Homelessness: A Critical Look at South Carolina. *Criminal Justice Policy Review*, 31(8), 1119 – 1135.

12. Center For Sex Offender Management (2002). Time to Work: Managing the Employment of Sex Offenders Under Community Supervision. Preuzeto 25.06.2022. s <https://permanent.fdlp.gov/gpo105645/timetowork.pdf>
13. Center for Sex Offender Management (2008). Legislative Trends in Sex Offender Management. Preuzeto 13.5.2022. s <https://cepp.com/?s=Legislative+trends+in+sex+offender+management>
14. Chamberlin, B. F., Locke, C. (2007). Safe from Sex Offenders? Legislating Internet Publication of Sex Offender Registries. *The Urban Lawyer*, 39(1), 1 – 18.
15. Cohen, M., Jeglic, E. L. (2007). Sex Offender Legislation in the United States: What Do We Know?. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54(4), 369 – 383.
16. Colorado Department of Public Safety (2004). *Report On Safety Issues Raised by Living Arrangements for and Location of Sex Offenders in the Community*. Preuzeto 28.06.2022. s <http://hermes.cde.state.co.us/drupal/islandora/object/co:4553/datastream/OBJ/view>
17. Cornwell, J. K. (2015). Sex Offender Residency Restrictions: Government Regulation of Public Health, Safety, and Morality. *William & Mary Bill of Rights Journal*, 24(1), 1- 35.
18. Crime Victims Center (1996). The Pam Lychner Act. Preuzeto 26.4.2022. s <https://www.parentsformeganslaw.org/the-pam-lychner-act/>
19. Cubellis, M. A., Walfield, S. M., Harris, A. J. (2018). Collateral Consequences and Effectiveness of Sex Offender Registration and Notification: Law Enforcement Perspectives. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(4), 1080 – 1106.
20. Dacey, J. (2007). Sex Offender Residency Restrictions: California's Failure to Learn from Iowa's Mistakes. *Journal of Juvenile Law* 28(1), 11-29.
21. Dierenfeldt, R., Carson, J. V. (2017). Examining the Influence of Jessica's Law on Reported Forcible Rape: A Time-Series Analysis. *Criminal Justice Policy Review*, 28(1), 87 – 101.
22. Direktiva 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, 13. prosinca 2011., preuzeto 08.06. s <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=HR>

23. Duwe, G., Donnay, W., Tewksbury, R. (2008). Does Residential Proximity Matter? A Geographic Analysis of Sex Offense Recidivism. *Criminal Justice and Behavior*, 35(4), 484–504.
24. Edwards, D. (2003). ViSOR - Violent and Sex Offender Register. Preuzeto 22.5.2022. s <https://www.crimeandjustice.org.uk/publications/cjm/article/visor-violent-and-sex-offender-register>
25. European Paliamentary Research Service (2017). Combating sexual abuse of children Directive 2011/93/EU: European Implementation Assessment. Preuzeto 11.06.2022. s [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/598614/EPRS_STU\(2017\)598614_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/598614/EPRS_STU(2017)598614_EN.pdf)
26. Farkas, M. A., Miller, G. (2007). Reentry and Reintegration: Challenges Faced by the Families of Convicted Sex Offenders. *Federal Sentencing Reporter*, 20(2), 88 – 92.
27. Farley, L. G. (2008). The Adam Walsh Act: The Scarlet Letter of the Twenty-First Century. *Washburn Law Journal*, 47(1), 471 – 503.
28. Federal Research Division (2022). Sex Offender Registration and Notification Laws around the World. Preuzeto 10.06.2022. s https://smart.ojp.gov/doc/SORN-Laws-Around-the-World_FINAL_REPORT.pdf
29. Fedoroff, J.P., Martineau, M., Murphy, L. (2009). Canada's Sex Offender Registries: Background, Implementation, and Social Policy Considerations. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 18(1-2), 61 – 72.
30. Find Law (2010). New Sex Offender Laws Force Julia Tuttle Shutdown. Preuzeto 19.06.2022. s <https://www.findlaw.com/legalblogs/criminal-defense/new-sex-offender-laws-force-julia-tuttle-shutdown/>
31. Frenzel, E., Bowen, K., Spraitz, J., Bowers, J. H., Phaneuf, S. (2014). Understanding Collateral Consequences of Registry Laws: An Examination of the Perceptions of Sex Offender Registrants. *Justice Policy Journal*, 11(2), 1 – 22.
32. Garfinkle, E. (2003). Coming of Age in America: The Misapplication of Sex-offender Registration and Community Notification Laws to Juveniles. *California Law Review*, 91(1), 163-208.
33. Hanson, R. K., Harris, A. J., Letourneau, E., Helmus, L. M., Thornton, D. (2018). Reductions in Risk Based on Time Offense-free in the Community: Once a Sexual Offender, Not Always a Sexual Offender. *Psychology, Public Policy, and Law*, 24(1), 48–63.

34. HDZ u saborsku proceduru uputio 'antipedofilske mjere'. (28.11.2017). *Nacional*. Preuzeto 12.06.2022. s <https://www.nacional.hr/hdz-u-saborsku-proceduru-uputio-antipedofilske-mjere/>
35. Hilder, S., Kemshall, H. (2015). The Management of Serious Violent or Sexual Offenders who are Mobile across the European Union: The Challenge of Mobile Offenders. *Irish Probation Journal*, 12 (1), 113 – 130.
36. Horowitz, E. (2017). Timeline Of A Panic: A Brief History of Our Ongoing Sex Offense War. *Southwestern Law Review*, 47(1), 33 – 48.
37. Huebner, B. M., Bynum, T. S., Rydberg, J., Kras, K., Grommon, E., Pleggenkuhle, B. (2013). An Evaluation of Sex Offender Residency Restrictions in Michigan and Missouri. Preuzeto 17.5.2022. s <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/242952.pdf>
38. Human Rights Watch (2007). No Easy Answers: Sex Offender Laws in the US. Preuzeto 20.04.2022. s <https://www.hrw.org/report/2007/09/11/no-easy-answers/sex-offender-laws-us>
39. Human Rights Watch (2013). Raised on the Registry: The Irreparable Harm of Placing Children on Sex Offender Registries in the US. Preuzeto 27.06.2022. s <https://www.hrw.org/report/2013/05/01/raised-registry/irreparable-harm-placing-children-sex-offender-registries-us>
40. Jones, T., Newburn, T. (2013). Policy Convergence, Politics and Comparative Penal Reform: Sex Offender Notification Schemes In the USA and UK. *Punishment & Society*, 15(5), 439 – 467.
41. Kazić, E. (2021). Yes or No to Sex Offender Registries? Lessons for Bosnia and Herzegovina. *The Lawyer Quarterly*, 11(3), 440 – 458.
42. Kemshall, H., Wood, J. (2010). Child Sex Offender Review (CSOR) Public Disclosure Pilots: a Process Evaluation - 2nd Edition. Preuzeto 23.5.2022. s <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20110220105210/rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs10/horr32c.pdf>
43. Kilmer, A., Leon, C. (2017). 'Nobody Worries About Our Children': Unseen Impacts of Sex Offender Registration on Families With School-Age Children and Implications for Desistance. *Criminal Justice Studies*, 30(2), 181 – 201.
44. Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, 12. srpnja 2007., preuzeto 08.06.2022. s <https://rm.coe.int/168046e1d1>

45. La Ganga, M. L. (10.12.2007). Megan's Law listing may be tied to slaying. *Los Angeles Times*. Preuzeto 26.06.2007. s <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2007-dec-10-me-molester10-story.html>
46. Lave, T. R. (2009). Only Yesterday: The Rise and Fall of Twentieth Century Sexual Psychopath Laws. *Louisiana Law Review*, 69(3), 549 – 591.
47. Law Council of Australia (2019). Consultation Paper: National Public Register of Child Sex Offenders. Preuzeto 27.05.2022. s <https://www.lawcouncil.asn.au/publicassets/4929a7ef-c355-e911-93fc-005056be13b5/3582%20-%20National%20Sex%20Offender%20Register%20-%20Consultation%20Paper%20Submission.pdf>
48. Lester, J. L. (2007). Off to Elba the Legitimacy of Sex Offender Residence and Employment Restrictions. *Akron Law Review*, 40(2), 339-390.
49. Levenson, J. (2009). Sex Offender Residence Restrictions. U R. G. Wright (ur.), *Sex Offender Laws: Failed Policies, New Directions* (267 – 290). New York: Springer Publishing Company.
50. Levenson, J. S. (2018). Hidden Challenges: Sex Offenders Legislated into Homelessness. *Journal of Social Work*, 18(3), 348 – 363.
51. Levenson, J. S., D'Amora, D. A. (2007). Social Policies Designed to Prevent Sexual Violence: The Emperor's New Clothes? *Criminal Justice Policy Review*, 18(2), 168 – 199.
52. Levenson, J. S., Cotter, L. P. (2005). The Impact of Sex Offender Residence Restrictions: 1,000 Feet From Danger or One Step From Absurd?. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 49(2), 168 – 178.
53. Levenson, J. S., D'Amora, D. A., Hern, A. L. (2007b). Megan's Law and its Impact on Community Re-Entry for Sex Offenders. *Behavioral Sciences and the Law*, 25(1), 587 – 602.
54. Levenson, J. S., Grady, M. D., Leibowitz, G. (2016). Grand Challenges: Social Justice and the Need for Evidence-Based Sex Offender Registry Reform. *Journal of Sociology & Social Welfare*, 43(2), 3-38.
55. Lewenson, J. S., Zgoba, K. M., Tewksbury, R. (2007a). Sex Offender Residence Restrictions: Sensible Crime Policy or Flawed Logic?. *Federal Probation*, 71(3), 2 – 9.
56. Lewis, C. L. (1996). The Jacob Wetterling Crimes against Children and Sexually Violent Offender Registration Act: An Unconstitutional Deprivation of the Right to

- Privacy and Substantive Due Process. *Harvard Civil Rights - Civil Liberties Law Review*, 31(1), 89 – 118.
57. Lipscombe, S. (2012). Sarah's law: the child sex offender disclosure. Preuzeto 22.5.2022. s <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN01692/SN01692.pdf>
58. Logan, W. A. (2008). Sex Offender Registration and Community Notification: Past, Present, and Future. *New England Journal on Criminal and Civil Confinement*, 34(1), 3 - 16.
59. Logan, W. A. (2010). The Adam Walsh Act and the Failed Promise of Administrative Federalism. *George Washington Law Review*, 78(5), 993-1013.
60. Long, A. (2009). Sex Offender Laws of the United Kingdom and the United States: Flawed Systems and Needed Reforms. *Transnational Law & Contemporary Problems*, 18(1), 145-168.
61. Losel, F., Schmucker, M. (2005). The Effectiveness of Treatment for Sexual Offenders: A Comprehensive Meta-Analysis. *Journal of Experimental Criminology*, 1(1), 117 – 146.
62. Maguire, M., Singer, J. K. (2010). A False Sense of Security: Moral Panic Driven Sex Offender Legislation. *Critical Criminology*, 19(4), 301 – 312.
63. McPherson, L. (2007). Practitioner's guide to the Adam Walsh Act. *American Prosecutors Research Institute*, 20(9-10), 1 – 7.
64. McPherson, L. (2016). The Sex Offender Registration and Notification Act (SORNA) at 10 Years: History, Implementation, and the Future. *Drake Law Review*, 64(3), 741-796.
65. Mercado, C. C., Alvarez, S., Levenson, J. (2008). The Impact of Specialized Sex Offender Legislation on Community Reentry. *Sexual Abuse: Journal of Research and Treatment*, 20(2), 188–205.
66. Metropolitan police (2022). Sarah's Law (Child Sex Offender Disclosure Scheme). Preuzeto 23.5.2022. s <https://www.met.police.uk/rqo/request/ri/request-information/sarahs-law-beta/sarahs-law-child-sex-offender-disclosure-scheme/>
67. Minnesota man describes killing 11-year-old Jacob Wetterling in chilling detail. (6.9.2016). *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/us-news/2016/sep/06/jacob-wetterling-killing-minnesota-danny-heinrich-admits>

68. Mohan, J. F. (2007). A Community's Response to a Shocking Crime: The Jessica Lunsford Act and the Florida Sexual Offender Registry. *Suffolk University Law Review*, 40(3), 703-722.
69. Morgan, A. (2018). *What impact do public sex offender registries have on community safety?*. Preuzeto 27.05.2022. s https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/ti_what_impact_do_public_sex_offender_registries_have_on_community_safety_220518_0.pdf
70. Newburn, K. (2011). The Prospect of an International Sex Offender Registry: Why an International System Modeled After United States Sex Offender Laws Is Not an Effective Solution to Stop Child Sexual Abuse. *Wisconsin International Law Journal*, 28(3), 547 – 583.
71. Nieto, M., Jung, D. (2006). *The Impact of Residency Restrictions on Sex Offenders and Correctional Management Practices: A literature review*. Sacramento: California Research Bureau
72. Office for Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking (2022). Sex Offender Registration and Notification Act (SORNA): State and Territory Implementation Progress Check. Preuzeto 17.05.2022. s <https://smart.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh231/files/media/document/SORNA%20progress%20check%2001252022.pdf>
73. Office for Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and Tracking (2018). Sex Offender Registration and Notification in the United States: Current Case Law and Issues. Preuzeto 17.5.2022. s <https://smart.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh231/files/media/document/case-law-update-2018-compiled.pdf>
74. O'Sullivan, J., Hogget, J., Kemshall, H., McCartan, K. (2016). Understandings, Implications and Alternative Approaches to the Use of the Sex Offenders Register in the UK. *Irish Probation Journal*, 13(1), 84 – 101.
75. Parker, S. C. (2014). Branded for life: the unconstitutionality of mandatory and lifetime juvenile sex offender registration and notification. *Virginia Journal of Social Policy & the Law*, 21(1), 167-206.
76. Petrunik, M. (2003). The Hare and the Tortoise: Dangerousness and Sex Offender Policy in the United States and Canada. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 45(1), 43-72.

77. Petrunik, M., Murphy, L., Fedoroff, J.P. (2008). American and Canadian Approaches to Sex Offenders: A Study of the Politics of Dangerousness. *Federal Sentencing Reporter*, 21(2), 111 – 123.
78. Resolution 1733/10 of European Parliament on Reinforcing Measures Against Sex Offenders , 21. svibnja 2010., preuzeto 08.06.2022. s <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17868&lang=en>
79. Rodriguez, R. J. (2010). The Sex Offender Under the Bridge: Has Megan's Law Run Amok?. *Rutgers Law Review*, 62(4), 1023 – 1061.
80. Rolfe, S. M., Tewksbury, R., Schroeder, R. D. (2017). Homeless Shelters' Policies on Sex Offenders: Is This Another Collateral Consequence?. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 61(16), 1833 – 1849.
81. Sample, L. L., Evans, M. K. (2009). Sex Offender Registration and Community Notification. U R. G. Wright (ur.), *Sex Offender Laws: Failed Policies, New Directions* (211 – 242). New York: Springer Publishing Company.
82. Sandler, J. C., Socia, K. M. (2008). Does a Watched Pot Boil? A Time-Series Analysis of New York State's Sex Offender Registration and Notification Law. *Psychology Public Policy and Law*, 14(4), 284 – 302.
83. Schulhofer, S. J. (2020). Sex-Offense Registry Laws Abroad. *Collateral Consequences of Criminal Conviction and Restoration of Rights: News, Commentary, and Tools*. Prezeto 10.06.2022. s <https://ccresourcecenter.org/2020/11/24/sex-offense-registries-in-europe-and-around-the-world/>
84. Smith, N. J. (2012). Protecting the Children of the World: Proposal for Tracking Convicted Sex Offenders Internationally. *San Diego International Law Journal*, 13(2), 623-652.
85. Socia, K. M. (2012). The Efficacy of County-Level Sex Offender Residence Restrictions in New York. *Crime & Delinquency*, 58(4), 612 – 642.
86. Stephen Marshall stalked more sex offenders, police say. (24.4.2006). *CBC News*. Preuzeto 26.06.2022. s <https://www.cbc.ca/news/canada/stephen-marshall-stalked-more-sex-offenders-police-say-1.577640>
87. Szumski, F., Kasperek, K., Gierowski, J. (2016). Polish Project of a Sex Offenders Registry – a Mental Health Professionals' Perspective. *Psychiatria Polska*, 50(3), 487 – 496.
88. Tappan, P. W. (1950). *The habitual sex offender*. Trenton: (n.p.).

89. Terry, K. J. (2015). Sex Offender Laws in the United States: Smart Policy or Disproportionate Sanctions?. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 39(2), 113 – 127.
90. Terry, K. J., Ackerman, A. R. (2007). A Brief History of Major Sex Offender Laws. U R. G. Wright (ur.), *Sex Offender Laws: Failed Policies, New Directions* (65 – 99). New York: Springer Publishing Company.
91. Tewksbury, R., Jennings, W. G., Zgoba, K. M. (2012). A Longitudinal Examination of Sex Offender Recidivism Prior to and Following the Implementation of SORN. *Behavioral Sciences and the Law*, 30(3), 308 – 328.
92. Tewksbury, R., Lees, M. (2006). Perceptions of Sex Offender Registration: Collateral Consequences and Community Experiences. *Sociological Spectrum: Mid-South Sociological Association*, 26(1), 309 – 334.
93. Tewksbury, R., Zgoba, K. M. (2010). Perceptions and Coping With Punishment: How Registered Sex Offenders Respond to Stress, Internet Restrictions, and the Collateral Consequences of Registration. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54(4), 537 – 551.
94. The National Criminal Justice Association (1997). *Sex Offender Community Notification*. Washington D.C.: National Criminal Justice Association.
95. The United States Department of Justice (n.d.). National Sex Offender Public Website: About NSOPW. Preuzeto 15.5.2022. s <https://www.nsopw.gov/en/About>
96. Thomas, T. (2004). When Public Protection Becomes Punishment? The UK Use of Civil Measures to Contain the Sex Offender. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 10(1), 337 – 351.
97. Thomas, T. (2005). *Sex Crime: Sex offending and society (Second edition)*. Cullompton: Willan Publishing.
98. Thomas, T. (2011). *The Registration and Monitoring of Sex Offenders: A comparative study*. Oxon: Routledge.
99. Tolson, D., Klein, J. (2015). Registration, Residency Restrictions, and Community Notification: A Social Capital Perspective on the Isolation of Registered Sex Offenders in Our Communities. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 25(5), 1 – 16.
100. Udruga Ruka (2019a). Prijedlog novog zakona. Preuzeto 12.06.2022. s <http://www.ruka.hr/aktivnosti/prijedlog-novog-zakona/>

101. Udruga Ruka (2019b). !Usvojite Antipedofilski zakon! Zaštite djecu!. Preuzeto 12.06.2022. s <https://www.citizenngo.org/hr/fm/170716-usvojite-antipedofilski-zakon-zastite-djecu>
102. Vess, J., Day, A., Powell, M., Graffam, J. (2011). International Sex Offender Registration Laws: Research and Evaluation Issues Based on a Review of Current Scientific Literature. *Police Practice and Research*, 15(4), 1 – 14.
103. Volusia Sheriff (n.d.). The Jessica Lunsford Act. Preuzeto 29.04.2022. s <https://www.volusiasheriff.org/resources/jessica-lunsford.stml>
104. Wagner, C. (2011). The Good Left Undone: How to Stop Sex Offender Laws From Causing Unnecessary Harm at the Expense of Effectiveness. *American Journal of Criminal Law*, 38(2), 263-288.
105. Wright, R. G. (2008). Sex Offender Post-Incarceration Sanctions: Are There Any Limits. *New England Journal on Criminal and Civil Confinement*, 34(1), 17-50.
106. Wright, R. G. (2009). Introduction: The Failure of Sex Offender Policies. U R. G. Wright (ur.), *Sex Offender Laws: Failed Policies, New Directions* (1 – 17). New York: Springer Publishing Company.
107. Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji. *Narodne novine* 143/12, 105/15, 32/17, 53/22.
108. Zandbergen, P. A., Hart, T. C. (2006). Reducing Housing Options for Convicted Sex Offenders: Investigating the Impact of Residency Restriction Laws Using GIS. *Justice Research and Policy*, 8(2), 1 – 24.
109. Zandbergen, P. A., Levenson, J. S., Hart, T. C. (2010). Residential Proximity to Schools and Daycares: An Empirical Analysis of Sex Offense Recidivism. *Criminal Justice and Behavior*, 37(5), 482 – 502.
110. Zero Abuse Project (n.d.). JWRC History: How we began and the need for transition. Preuzeto 07.04.2022. s <https://www.zeroabuseproject.org/victim-assistance/jwrc/who-we-are/history/>
111. Zevitz, R. G., & Farkas, M. (2000). Sex Offender Community Notification: Managing High Risk Criminals or Exacting Further Vengeance. *Behavioral Sciences & the Law*, 18(2-3), 375-392.
112. Zgoba, K. M., Jennings, W. G., Salerno, L. M. (2018). Megan’s Law 20 Years Later: An Empirical Analysis and Policy Review. *Criminal Justice and Behavior*, 45(7), 1028 – 1046.

113. Zgoba, K. M., Levenson, J. S., McKee, T. (2009). Examining the Impact of Sex Offender Residence Restrictions on Housing Availability. *Criminal Justice Policy Review*, 20(1), 91 – 110.
114. Zgoba, K. M., Miner, M., Levenson, J., Knight, R., Letourneau, E., Thornton, D. (2016). The Adam Walsh Act: An Examination of Sex Offender Risk Classification Systems. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 28(8), 722 – 740.
115. Zgoba, K. M., Mitchell, M. M. (2021). The Effectiveness of Sex Offender Registration and Notification: A meta-analysis of 25 years of findings. *Journal of Experimental Criminology*. Preuzeto s: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11292-021-09480-z>

8. PRILOZI

Prilog 1: Popis tablica

<i>Tablica 1. Klasifikacija počinitelja seksualnih delikata prema SORNI (McPherson, 2007)...</i>	11
<i>Tablica 2. Najutjecajniji zakoni i politike registracije i nadzora počinitelja seksualnih delikata u SAD-u (Terry i Ackerman, 2009a)</i>	13
<i>Tablica 3. Usporedba Ontario Sex Offender Registry-ja (OSOR) i National Sex Offender Registry-ja (NSOR) (Fedoroff i sur., 2009).....</i>	21
<i>Tablica 4. Trajanje registracije prema izrečenim sankcijama (O'Sullivan i sur., 2016).....</i>	22
<i>Tablica 5. Obilježja registracije u zemljama članicama EU</i>	30

Prilog 2: Popis slika

<i>Slika 1. NSOPW sučelje za pretraživanje.....</i>	17
<i>Slika 2. Rezultati pretraživanja prema adresi</i>	17
<i>Slika 3. Popis rezultata pretraživanja</i>	18
<i>Slika 4. Profil počinitelja</i>	18
<i>Slika 5. Početna stranica poljskog javnog registra.....</i>	28
<i>Slika 6. Profil počinitelja na poljskom javnom registru.....</i>	28